

WĘGRY

CHRONOLOGIA WYDARZEŃ 1985-2009

1985

II

- **6.II** Referat Jánosa Kisa o samoograniczeniu ruchów społecznych przy wychodzeniu z systemu jałtańskiego.

III

- **25-28.III** XIII zjazd partii János Berecz sekretarzem ds. ideologii za György Aczéla. Károly Grósz związany w swojej karierze partyjnej m. in. z Wydziałem Agitacji i Propagandy KC wchodzi do Politbiura. Protektorami kariery Grósza byli: Sándor Rajnai - były szef kontrwywiadu zagranicznego, ambasador w Rosji, człowiek związany z Moskwą; Sándor Nógrádi, agent Kominternu i oficer GRU, człowiek do specjalnych poruczeń.
- **29.III** István Horváth szef MSW (1980-1985), zostaje sekretarzem KC ds. organów administracyjnych. W jego miejsce mianowano János Kamara.

IV

- Organizacja ekologiczna Duna Kor (Krąg Dunaju), która rodzi się wśród aktywistów walczących z budową zapory Nagymaros.

V-VI

- **1.V** Szilveszter Harangozós szefem Służby Bezpieczeństwa i wiceszefem MSW w miejsce Jenő Földesiego.
- **25.V i 8.VI** Wybory, w których na listach pojawia się po kilka osób kandydujących na jedno miejsce. Lokalni działacze wygrywają z aparatem centralnym
- **14-16.VI** Spotkanie w Monor. Opozycjoniści nurtu liberalnego i ludowego także przedstawiciele komunistycznych reformistów i ekolodzy rozmawiają o i stworzeniu wspólnego frontu wobec partii komunistycznej.

XII

- **13-15.XII** Na konwencji Patriotycznego Frontu Narodowego jej szef Imre Pozsgay uznaje za nierealne ustalenia XIII zjazdu. Do Rady Krajowej dopuszczeni socjalistyczni ekonomiści a nawet opozycjoniści.

1986

V

- **7.V** Rezső Nyers na propozycję László Antala – jednego z młodych, reformistycznych ekonomistów z Instytutu Badań Finansowych (IBF), zgadza się na stworzenie zespołu ekonomistów, którzy przygotowują projekt reform.
- **27.V** Spotkanie Pozsgaya z partyjnymi ekonomistami, m. in. László Lengyelem, Mihályem Biharim i György Matolcsym.

VI

- **6.VI** Dzięki Pozsgayowi powstaje Towarzystwo Endre Bajcsy-Zsilinszkiego, które (w ramach Frontu Narodowego) zajmie się inicjatywami kulturalnymi i narodowymi (platforma porozumienia z opozycją ludową).

VII

- **1.VII** Politbiuro przedyskutowuje raport o opozycji stworzony przez Wydział Nauki, Badań i Kultury KC. Nurty narodowy i obywatelsko-radykalny (z reformistami partyjnymi). „Komitet Operacyjny”, który miał zwalczać opozycję zastąpiono „Komitetem Koordynacyjnym” – na czele István Horváth.

IX-X

- Wydział Polityki Gospodarczej i rząd wnoszą o działania reorganizujące administrację i ograniczające „menedżerską rolę partii”.
- **1.IX** Zatwierdzono skład Komitetu Koordynacyjnego podległego bezpośrednio sekretariatowi KC. Definitywne odsunięcie radykałów, którzy chcieli za wszelką cenę niszczyć opozycję.

X-XI

- Pozsgay przez 6 tygodni prowadzi w Moskwie negocjacje i przygotowuje pole pod zmianę systemu. Z sowieckimi analitykami porusza kwestie transformacji gospodarczej i polityki bezpieczeństwa.
- **18-19** Plenum KC oddaje zarządzanie gospodarką rządowi (wcześniej decydował Wydział Polityki Gospodarczej) i uznaje, że sytuacja ekonomiczna jest kryzysowa.

XI-XII

- Konflikt w związku pisarzy. Ostatecznie 18.XII triumfują opozycjoniści m. in. w kierownictwie znajdują się Sándor Csoóri i István Csurka. Tibor Cseres – człowiek Pozsgaya – prezesem. Część komunistów opuszcza związek.

XII

- **28-30.XII** Awanse technokratów. Miklós Németh został kierownikiem Wydziału Polityki Gospodarczej KC, Péter Medgyessy – zajmujący się bankowością oraz międzynarodowym obiegiem finansowym i będący agentem kontrwywiadu (D209) - został ministrem finansów, a László Maróthy szefem Biura Planowania.

1987

I

- **1.I** István Hetényi odchodzi na emeryturę, na stanowisku ministra finansów zastępuje go Péter Medgyessy. Miklós Németh staje na czele departamentu polityki ekonomicznej Komitetu Centralnego Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej
- **31.I** Minister kultury Béla Köpeczi oświadcza, że rząd nie uznaje Stowarzyszenia Pisarzy jako jedyne reprezentanta pisarzy węgierskich.

III

- **2.III** Zniesiono instytucję dzierżawy wieczystej.
- **15.III** Imre Pozsgay na posiedzeniu rządu ogłasza możliwość reform politycznych i instytucjonalnych. W Budapeszcie mają miejsce niezależne obchody powstania z 1848 roku. Pod pomnikiem Bema, Tibor Pákh odnosząc się do wydarzeń z 1848 roku wzywa do wycofania obcych wojsk z terenu Węgier.

IV

- **28.IV** Podczas panelu ekonomicznego Ferenc Havasi i Imre Pozsgay popierają memorandum zatytułowane „Zmiana i reforma” będące pierwszą od 1968 roku kompleksową propozycją rozwiązania kryzysu ekonomicznego.
- **28-30.IV** Podczas spotkania Komitetu Centralnego WSPR poruszono problem reformy systemu podatkowego.

VI

- **5.VI** Emil Bobu i Ion Stoian, sekretarze Komitetu Rumuńskiej Partii Komunistycznej składają wizytę w Budapeszcie. W trakcie negocjacji WSPR oświadcza, że sprawy mniejszości węgierskiej w Rumunii są wewnętrzną sprawą tego kraju nie pozbawioną jednakże międzynarodowych aspektów.
- **16.VI** Uroczystości upamiętniające egzekucję Imre Nagy`a. Podczas niezależnych obchodów w domu Tibora Philipa w których uczestniczyli Pál Lőcsei, Pál Szalay i Tibor Pákh domagano się rehabilitacji Imre Nagy`a drukując kilkaset egzemplarzy ulotki zawierającej ten postulat.
- **23.VI** Podczas spotkania KC WSPR, wymieniono kilku liderów partyjnych. W nowym składzie KC pojawili się: György Fejtő odpowiedzialny za siły zbrojne; János Lukács odpowiedzialny za sprawy partyjne i organizacje pracowników; Miklós Németh odpowiedzialny za sprawy ekonomii. György Lázár zostaje zastępcą Sekretarza Generalnego. Nowi członkowie Politbiura to: János Berecz, Judit Csehák. Ferenc Havasi zostaje wybrany sekretarzem komitetu partyjnego w Budapeszcie.
- **25-26.VI.** György Lázára zastępuje na stanowisku premiera Károly Grósz. Lajos Czinege - długoletni Minister Obrony Narodowej a potem wicepremier, odchodzi na

emeryturę. Na stanowisko wicepremiera i szefa MSW mianowany zostaje István Horváth, na jego miejsce w III zarządzie służby bezpieczeństwa - György Fejti.

- János Kis w XX numerze podziemnego pisma „Beszélő” umieszcza artykuł „Umowa społeczna” - manifest liberalnej opozycji nawołujący do odsunięcia Jánosa Kádára i włączenia do spraw kraju całego społeczeństwa. Na łamach pisma wysunięto m. in. tezę, że konieczne jest odejście od autrakii i rozwinięcie przedsiębiorczości, do czego potrzebne są z kolei system wielopartyjny i samorządowy. To, co powiązane z szeroko rozumianą polityką zagraniczną i bezpieczeństwem ma jednak pozostać w rękach partii (np. związanego z nią prezydenta). Reakcją strony partyjnej (młodych ekonomistów z IBF i ministerstwa finansów) na manifest Kisa będzie program „Zwrot i reforma” wychodzący w bardzo wielu punktach naprzeciw oczekiwaniom zawartym w „Umowie społecznej”.

VII

- **19.VII** István Csurka pisze list do Miklósa Vásárhelyi, w którym odmawia uczestnictwa w drugim spotkaniu w Monor.

VIII

- **23.VIII** Niezależna grupa artystyczna „Inconnu” w 48. rocznicę podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow, wysyła list do ambasady Związku Sowieckiego w Budapeszcie domagając się w nim niepodległości dla państw bałtyckich.

IX

- **27.IX** W Lakitelek około 150 intelektualistów, związanych z „opozycją ludową” zbiera się na „przyjacielskim spotkaniu” celem przedyskutowania sytuacji w kraju. Spotkanie otwiera wystąpienie zaproszonego tu Imre Pozsgaya, jednego z liderów komunistycznych, m. in. pierwszego sekretarza Patriotycznego Frontu Ludowego. W ściągnięciu Pozsgaya największy udział ma jego były podwładny i najbliższy współpracownik w ministerstwie kultury, a przy tym „ludowy opozycjonista” - Zoltán Biró. Wydana proklamacja wzywa rządzących krajem do rozpoczęcia dialogu. Początki Węgierskiego Forum Demokratycznego.

X

- **30.X** János Kádár wyjeżdża do Związku Sowieckiego, gdzie bierze udział w obchodach 70- tej rocznicy Rewolucji Październikowej.

XII

- **2. XII** W Budapeszcie Wojciech Jaruzelski i János Kádár podpisują kompleksowy program określający relacje między dwoma krajami do 2000 roku.
- **16-17 XII.** Zostają utworzone nowe ministerstwa. Ministerstwo Handlu, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Ministerstwo Zdrowia i Spraw Socjalnych. István Horváth zostaje ponownie szefem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Frigyes Berecz staje na czele Ministerstwa Przemysłu, Judit Csehák na czele Ministerstwa Zdrowia i Spraw Socjalnych a József Marjaistaje na czele Ministerstwa Handlu. László Maróthy obejmuje Ministerstwo Ochrony Środowiska a Miklós Villányi Ministerstwo Finansów. Péter Medgyessy zostaje wicepremierem.

1988

I

- **8.I** Pięć miast otrzymuje pozwolenie na wydawanie niezależnych gazet.
- **20.I** Książka Michaiła Gorbaczowa "Pierestrojka i Głasnost " zostaje wydana w 25 tysiącach egzemplarzy.
- **24.I** Pismo „Új Tükör” (Nowe Lustro) publikuje memorandum sporządzone jeszcze w 1955 roku przez pisarzy i dziennikarzy, postulujące oddzielenie państwowej administracji od spraw kultury (m.in. kwestia zniesienia cenzury).
- **30.I** Węgierskie Forum Demokratyczne urządza spotkanie programowe w budapeszteńskim Teatrze Jurta.
- Obywatele komunistycznych Węgier otrzymali swobodny dostęp do paszportów. Tym samym komunistyczne władze umożliwiły im podróże na Zachód bez ograniczeń.

II

- Miklós Németh, Sekretarz KC WSPR odwiedza Moskwę.
- **1.II** Demonstracja pod ambasadą rumuńską krytykująca politykę Ceaușescu.
- **23.II** Andriej Gromyko prowadzi rozmowy w Budapeszcie.

III

- **15.III** W dniu święta Narodowego policja dokonuje prewencyjnych aresztowań. W Budapeszcie mają miejsce demonstracje, w których bierze udział 15 tysięcy ludzi.
- **30.III** 37 studentów i absolwentów zakłada Związek Młodych Demokratów (FIDESZ).

IV

- **8.IV** Mihály Bihari, Zoltán Bíró, Zoltán Király, László Lengyel zostają usunięci z WSPR.
- **28.IV** Liderzy WSPR i Narodowej Rady Związków Zawodowych dyskutują nad rozwojem i przebudową instytucji politycznych i relacjami pomiędzy partią a związkami zawodowymi.
- **30.IV** Odbywa się spotkanie generalne Związek Młodych Demokratów.

V

- **14.V** W klubie Metro powstaje Demokratyczny Związek Zawodowy Pracowników Naukowych.

- **15-19.V** Wizyta Władimira Kriuczkowa z zarządu KGB, który wskazuje Károlyego Grósz jako nowego sekretarza WSPR.
- **20-22.V** WSPR usuwa Jánosa Kádára ze stanowiska Sekretarza Generalnego (mianuje go honorowym przewodniczącym partii). Jego następcą zostaje Károly Grósz. Nowymi członkami Politbiura zostają: János Berecz, Judit Csehák, Csaba Hámori, Pál Iványi, János Lukács, Miklós Németh, Rezső Nyers, Imre Pozsgay, István Szabó, Ilona Tatai.

VI

- **16.VI** W 30. rocznicę egzekucji Imre Nagy'a i jego towarzyszy, w Paryżu na cmentarzu Père Lachaise odsłonięto symboliczny nagrobek Imre Nagy'a, Gézy Losonczy, Pála Malétera, Miklósa Gimesa, Józsefa Szilágyi.
- Niezależne uroczystości rocznicowe odbywają się w Budapeszcie.
- **22.VI** Marszałek Wiktor Kulikow, dowódca wojsk Układu Warszawskiego odwiedza Budapeszt gdzie podejmuje go Károly Grósz.

VII

- **1.VII** Pod koniec sesji letniej parlamentu zostaje powołana komisja ds. opracowania projektu nowej konstytucji.
- **4.VII** István Huszár zostaje pierwszym sekretarzem Patriotycznego Frontu Ludowego.
- **5.VII** Wiceminister finansów László Békesi ogłasza, że finanse państwa mogą uratować tylko zdecydowane reformy. W przeciwnym razie krajowi grozi za rok lub dwa kryzys finansowy.
- **13-14.VII** KC WSPR przyjmuje program przekształceń w gospodarce, zakładający liberalizację importu, dewaluację forinta, zmianę systemu cen i wynagrodzeń. Zakładano, że liczba bezrobotnych wzrośnie o 80 – 100 tys.

VIII

- **19.VIII** W Székesfehérvár odbyły się uroczystości upamiętniające powstanie państwa węgierskiego.
- **25-28.VIII** Organizacje opozycyjne spotykają się w Balatonszárszó w celu przedyskutowania kwestii społecznych, politycznych, ekonomicznych.
- Druga wizyta Władimira Kriuczkowa, której wynikiem jest marginalizacja Berecza.

IX

- **3.IX** Węgierskie Forum Demokratyczne przekształca się w demokratyczny ruch intelektualno-polityczny. Statut zostaje wydany w Lakitelek. Założyciele uważają, że system wielopartyjny jest na Węgrzech nieunikniony.

- **12.IX** Delegacja Związku Młodych Demokratów spotyka się Imre Pozsgayem, który oświadcza, że nie ma możliwości kompromisu, jeżeli chodzi o kwestie rehabilitacji Imre Nagy'a i osłabienie relacji Węgier z innymi krajami socjalistycznymi.
- Po raz pierwszy od 1957 roku spadła liczba członków WSPR (o 73 tysiące).

X

- **1-2.X** Pierwszy kongres Związku Młodych Demokratów.
- **5.X** Parlament uchwała ustawa pozwalającą na prywatnym osobom na zakładanie spółek zatrudniających nie więcej niż 500 osób.
- **17.X** Zakazane i objęte klauzulą tajności archiwalne dokumenty mogą być używane w celach naukowych przez Instytut Historii Partii.
- **23.X** W 32. rocznicę, pomimo obecności milicji odbywają się niezależne uroczystości upamiętniające wydarzenia rewolucji 1956 roku.
- Władimir Kriuczkow w tym momencie już szef KGB, znów odwiedza Węgry i rozmawia z Károlym Grószem. Przedstawia koncepcję przejścia do systemu wielopartyjnego, roli parlamentu i rządu a nawet sugeruje nazwiska opozycjonistów, którzy będą włączeni do współrządzenia.

XI

- **2.XI** Powstaje Demokratyczny Związek Cyganów Węgierskich.
- **10.XI** Projekt nowej regulacji dotyczącej zgromadzeń publicznych zostaje zatwierdzony przez Radę Ministrów. Zakłada między innymi tworzenie partii politycznych. Grósz realizuje „zalecenia” Kriuczkowa.
- Podczas rozmów w Budapeszcie Aleksander Jakowlew stwierdza, że jego zdaniem Komunizm nie wyklucza systemu wielopartyjnego.
- **13.XI** Sieć Wolnych Inicjatyw przekształca się w Związek Wolnych Demokratów. Żądają radykalnego zwrotu i szybkich kroków ku demokratyzacji. Odwołują się do tradycji 1956 roku. W swojej działalności nawiązują do takich osób jak Anna Kéthly, István Bibó, Imre Nagy i Ferenc Donáth.
- **18.XI** Odradza się historyczna Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy. Przewodniczącym zostaje dawny działacz Tivadar Pártay, sekretarzem generalnym - Dezső Futó.
- **24-26.XI** Parlament wybiera Miklósa Németh na premiera. Károly Grósz pozostaje na stanowisku Sekretarza Generalnego WSPR.
- **25.XI** Imre Pozsgay ogłasza, że WSPR rozpoczęła dialog z organizacjami niezależnymi od partii.

- **29.XI** Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy, Narodowa Partia Chłopska, Partia Węgierskich Komunistów i Socjaldemokratyczna Partia Węgier ogłaszają swoje powstanie.
- **30.XI**
- Grósz mówi w Budapeszcie o zagrożeniu dla partii – chłodna i „zimnowojenna” retoryka sekretarza WSPR.

XII

- **15.XII** Członkowie Komitetu Roboczego sformowanego przez Grósz (także Berecz, Lukács, Aczél, Pál Romány i Pál Iványi wraz z pomocnikami) po rozmowach z Kriuczkowem, przyjmują propozycję Aczéla, aby dokonać „transferu władzy” do nowych sił politycznych.
- **19.XII** Powstaje Demokratyczna Liga Związków Zawodowych.
- **20.XII** Parlament ogłasza 15 marca (rocznica Wiosny Ludów) świętem państwowym.

1989

I

- **10-11.I** Parlament uchwała ustawę pozwalającą na zgromadzenia publiczne i zrzeszanie się. Konsekwencją – możliwość oficjalnego zakładania partii politycznych.
- **16.I** Premier Miklós Németh odrzuca propozycję Węgierskiego Forum Demokratycznego sugerującą rozwiązanie problemów rolnictwa poprzez redystrybucję ziemi.
- **28.I** W wystąpieniu radiowym Imre Pozsgay stwierdza, że sytuacja na Węgrzech w żaden sposób nie przypomina okresu przed rewolucją 1956 roku i mówi, że październikowe powstanie nie miało form „kontrewolucji”. Zapowiada też niezbędne reformy w sferze ekonomicznej i politycznej.

II

- **11.II** KC WSPR ogłasza poparcie dla wprowadzenia systemu wielopartyjnego. Uznaje ponadto wydarzenia roku 1956 za powstanie narodowe.
- **14.II** Socjaldemokratyczna Partia Węgier nalega na przeprowadzenie rozmów okrągłego stołu pomiędzy różnymi siłami politycznymi.

III

- **2.III** Związek Młodych Demokratów organizuje demonstracje przeciwko uwięzieniu Vaclava Havla.
- **15.III** Tysiące ludzi demonstruje w Budapeszcie w czasie kolejnej rocznicy Wiosny Ludów. W imieniu Komitetu na Rzecz Sprawiedliwości Historycznej Imre Méc

przemawia pod pomnikiem Petőfiego, János Dénes na placu Bema w imieniu rad pracowniczych, i Jenő Fónay w tym samym miejscu w imieniu Narodowego Związku Więźniów Politycznych. Tibor Hornyák - członek byłego komitetu rewolucyjnego Újpest i siostra straconego Pála Kósego nawołują do narodowego przebaczenia i pojednania. Na schodach budynku telewizji na placu Szabadság aktor György Cserhalmi odczytuje 12 punktów napisanych przez organizacje opozycyjne, które zorganizowały demonstrację.

- **17.III** Powstaje Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Ludowa.
- **22.III** Pierwsze spotkanie opozycyjnych organizacji. Dziewięć stronnictw przyjmuje oświadczenie o współpracy. Rodzi się Opozycyjny Okrągły Stół (EKA).
- **30.III** Sekretarz KC WSPR János Lukács oświadcza, że w przeciągu półtora roku 120 tysięcy ludzi opuściło partię.

IV

- **8.IV** Na drugim spotkaniu EKA rozważana jest propozycja rozmów złożona przez komunistów. Przeciwny negocjacjom jest FIDESZ.
- **19.IV** Partie opozycyjne oświadczają, że gotowe są do rozmów z WSPR.
- **21-22.IV** Na XII kongresie Komunistycznej Federacji Młodych postanowiono o rozwiązaniu organizacji i zastąpieniu jej przez Węgierskie Demokratyczne Towarzystwo Młodych.

V

- **2.V** Węgierscy pogranicznicy rozpoczęli demontaż umocnień na granicy z Austrią. Miesiąc później Węgry przyjęły konwencję genewską dotyczącą statusu uchodźców.
- **20.V** Liderzy Związku Młodych Demokratów oświadczają, że opuszczają Narodową Radę Węgierskich Organizacji Młodych.
- **24.V** Opozycyjny Okrągły Stół akceptuje Imre Pozsgaya jako partnera w negocjacjach.
- **28.V** Zakończyła się redukcja sowieckich sił zbrojnych zaplanowana na ten rok.

VI

- **2.VI** Pierwsza runda rozmów pomiędzy WSPR i Opozycyjnym Okrągłym Stołem nie przyniosła rezultatów.
- **13.VI** Rozpoczynają się rozmowy Narodowego Okrągłego Stołu. Biorą w nich udział WSPR, Opozycyjny Okrągły Stół i tak zwana „trzecia strona” (organizacje społeczne).
- **16.VI** Na budapeszteńskim Placu Bohaterów uroczysty, transmitowany przez telewizję pogrzeb Imre Nagy’ a i straconych wraz z nim bohaterów 1956 roku. Wśród przemówień znanych osobistości z kręgów niezależnych, rzuca się w oczy wyjątkowo

„drapieżne” wystąpienie Viktora Orbána, który żąda rozliczenia komunistów i jak najszybszych reform.

- **27.VI** Ministrowie spraw zagranicznych Węgier i Austrii Gyula Horn i Alois Mock przecięli symbolicznie drut kolczasty na granicy obu tych krajów. Likwidacja zasieków na granicy była częścią procesu demokratyzacji i europeizacji Węgier. Wielu obywateli NRD natychmiast pojęło, że otwiera się przed nimi być może jedyna szansa na upragniony wyjazd przez Węgry do Republiki Federalnej.

VII

- **1.VII** Rząd ogranicza kontrolę nad prasą kościelną.
- **6.VII** Umiera János Kádár.
- **7.VII** Rezső Nyers spotyka się z Michaiłem Gorbaczowem a Miklós Németh z Vladislavem Adamcem – premierem Czechosłowacji podczas rady Paktu Warszawskiego. Przewodniczący WSPP stwierdza, że nie ma jednego modelu mandatowego dla wszystkich krajów socjalistycznych, dlatego narodowy charakter i szukanie własnych dróg powinny być poszanowane.

VIII

- **18.VIII** Reprezentanci Związku Wolnych Demokratów, przez sowiecką ambasadę w Budapeszcie wystosowali list do Gorbaczowa. Domagają się potępienia interwencji w latach 1956 i 1968 jako łamiących prawo międzynarodowe.

IX

- **4.IX** Reprezentanci Stowarzyszenia im. Endre Bajcsy-Zsilinszky’ego, Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy, Chrześcijańsko Demokratyczna Partia Węgier i Narodowy Związek Więźniów Politycznych ogłaszają powstanie Komitetu 23 Października, mającego na celu organizację ceremonii upamiętniających rewolucję 1956 roku. Komitet wychodzi z propozycja uznania 23 października za święto narodowe.
- Uczestnicy rozmów Okrągłego Stołu godzą się, że zmieniona konstytucja powinna zawierać postanowienia, iż Republika Węgierska jest państwem suwerennym, demokratycznym opierającym swe funkcjonowanie właśnie na konstytucji.
- **18.IX** Zakończyła się pierwsza faza obrad Narodowego Okrągłego Stołu. Jej postanowienia nie zostały zaakceptowane przez Związek Młodych Demokratów oraz Związek Wolnych Demokratów. Zgodnie z porozumieniem Rada Państwa powinna funkcjonować do momentu nowelizacji konstytucji. Do momentu wyboru prezydenta jego obowiązki będzie pełnił przewodniczący parlamentu.

X

- **9.X** Partia komunistyczna rozpada się. Faktycznym jej sukcesorem staje się Węgierska Partia Socjalistyczna (MSZP).

- **10.X** Wiceminister spraw zagranicznych Béla Havas stwierdza, że uczestnicy wydarzeń 1956 roku, którzy uciekli z kraju mogą wrócić do ojczyzny.
- **20.X** Socjaldemokratyczna Partia Węgier dystansuje się od sowieckiej interwencji 1956 roku..
- **23.X** W całym kraju odbywają się nabożeństwa dla uczczenia rewolucji 1956 roku.
- **24.X** W parlamencie przyjęto obywatelski wniosek o referendum. Węgrzy odpowiedzą na cztery pytania. Trzy mają symbolicznie potwierdzić upadek dotychczasowych rozwiązań systemowych, czwarte ma rozstrzygnąć czy prezydent zostanie wybrany przez wyborami parlamentarnymi, czy po nich.

XI

- **1.XI** Partie opozycyjne godzą się na otrzymywanie wsparcia finansowego od Rady Ministrów proporcjonalnie do liczby członków.
- **8.XI** Związek Wolnych Demokratów, Związek Młodych Demokratów, Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy i Socjaldemokratyczna Partia Węgier wzywają do wzięcia udziału w referendum mającym odbyć się 26 listopada i głosowania „tak” w odpowiedzi na wszystkie 4 pytania.
- **9.XI** Gyula Horn stwierdza, że celem rządu jest przyspieszenie wycofania wojsk sowieckich.
- **15.XI** Związek Wolnych Demokratów, Związek Młodych Demokratów, Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy i Socjaldemokratyczna Partia Węgier krytykują Węgierskie Forum Demokratyczne za wzywanie do bojkotu referendum
- **24.XI** Socjalistyczna Międzynarodówka przywraca pełne członkostwo Socjaldemokratycznej Partii Węgier.
- **26.XI** Odbywa się pierwsze narodowe referendum na Węgrzech. Frekwencja wynosi 58%. 6 tys. głosów ponad 50% głosujących opowiada się za wyborem prezydenta po wyborach parlamentarnych.

XII

- **15.XII** Niezależna Węgierska Partia Demokratyczna, Partia Chrześcijańsko-Demokratyczna, Węgierska Partia Niepodległościowa, Socjaldemokratyczna Partia Węgier i Narodowy Związek Więźniów Politycznych tworzą sojusz wyborczy.
- **20.XII** Rada Ministrów wystosowuje protest na ręce ambasadora Rumunii przeciwko wydarzeniom w Timiszoarze.
- **22.XII** Mátyás Szűrös, pełniący obowiązki prezydenta wyznacza pierwszą turę wyborów parlamentarnych na 25.III następnego roku.

1990

I

- **29.I** 30 tysięcy ludzi demonstruje na zaproszenie związków zawodowych pod budynkiem parlamentu z powodu pogarszających się warunków życia i zagrożenia bezrobociem.

II

- **7.II** Podczas obrad Narodowego Okrągłego Stołu osiągnięto porozumienie, zgodnie, z którym obecny parlament do wyborów zajmował się będzie tylko najważniejszymi kwestiami.
- **9.II** Przywrócono stosunki dyplomatyczne z Watykanem.
- **16.II** Węgierskie Forum Demokratyczne dystansuje się od partii, które liczą na szybki napływ obcego kapitału i przywrócenie systemu własności z 1947 roku.

III

- **1.III** Parlament decyduje, że nowy prezydent kraju powinien być wybierany w wyborach powszechnych.
- **10.III** W Moskwie Eduard Szewardnadze i węgierski premier Gyula Horn podpisują porozumienie dotyczące całkowitego wycofania wojsk sowieckich z Węgier.
- **19.III** Rada Ministrów ogłasza 23.X - dzień proklamowania Republiki Węgierskiej, świętem narodowym.
- **25.III** Odbywają się wybory pierwsze wolne wybory od 1947 roku. Frekwencja wynosi 65 %. W pierwszej turze rozstrzygnięcia zapadły w 5 okręgach, w pozostałych 171 konieczna jest druga tura. 152 kandydatów otrzymuje mandaty z list regionalnych pozostałych 58 z list krajowych. Węgierskie Forum Demokratyczne otrzymuje 24,7% głosów, Związek Wolnych Demokratów 21,3% głosów, Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy 11,7%, Węgierska Partia Socjalistyczna 10,8%, powyżej 5% jeszcze FIDESZ i Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Ludowa.

IV

- **8.IV** W drugiej rundzie wyborów parlamentarnych: Węgierskie Forum Demokratyczne otrzymuje 42,5%, Związek Wolnych Demokratów 21,3%, Niezależna Partia Drobnych Posiadaczy 11,4%, Węgierska Partia Socjalistyczna 8,5%, Związek Wolnych Demokratów 5,7%, chrześcijańscy demokraci 5,4%, Sojusz Agrarny 0,5%, kandydaci niezależni 1,5%.
- **17.IV** Imre Pozsgay zostaje wybrany liderem klubu parlamentarnego Węgierskiej Partii Socjalistycznej.
- **29.IV** Węgierskie Forum Demokratyczne i Związek Wolnych Demokratów podpisują porozumienie, które ma m. in. służyć obsadzeniu ważniejszych parlamentarnych i pozaparlamentarnych stanowisk i przygotowaniu wyborów samorządowych. WFD wzamian za poparcie przez ZWD programu reform, poprze przy wyborze prezydenta kandydata SZDSZ.

- Parlament ogłasza 23.X świętem narodowym.

V

- **2.V** Árpád Göncz zostaje przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego i staje się p. o. Prezydenta.
- **3.V** Pełniący obowiązki prezydenta Republiki Árpád Göncz wyznacza Józsefa Antall'a do sformowania rządu.

VII

- Po ostatecznym podziale stanowisk państwowych i debacie samorządowej faktycznie wygoda współpraca WFD i ZWD.

VIII

- **3.VIII** - Árpád Göncz obejmuje urząd prezydenta.

IX-X

- **30.IX** i **14.X** Wybory samorządowe. Aż 83% stanowisk obejmują kandydaci niezależni!
- **26.29.X** Strajki przeciw reformom i polityce Antall'a. W Budapeszcie blokada mostów i protest taksówkarzy (wzrost cen benzyny bezpośrednim impulsem). Prezydent i ZWD wyrażają poparcie dla protestujących.

XI

- **14.XI** Zoltán Biró opuszcza WFD, zarzucając premierowi Antallowi zwolnienie reform, nie korzystanie z historycznej szansy „kompromisu dla zmiany” oraz krytykując sposób („mandaryński”) sprawowania władzy.

1991

I

- **16.I** Premier József Antall dokonał zmian w składzie swojego gabinetu (na stanowiskach ministra pracy i rolnictwa oraz powołał jednego ministra bez teki). Zdaniem części komentatorów, mając na względzie wcześniejsze objęcie teki ministra finansów przez Mihály'a Kupę, świadczyło to o zmianie linii rządu na bardziej pragmatyczną.

II

- **10.II** Przewodniczący Partii Drobnych Posiadaczy, Ferenc Nagy stwierdza, że w przypadku dalszego braku możliwości realizowania programu partii w ramach rządzącej koalicji, jego ugrupowanie może przejść do konstruktywnej opozycji.
- **15.II** Spotkanie przywódców Węgier, Czechosłowacji i Polski w Budapeszcie i Wyszehradzie przyniosło ustalenia w sprawie współpracy trzech krajów w wielu dziedzinach od kwestii bezpieczeństwa i integracji z Europą po stosunki kulturalne i społeczne. Początki Grupy Wyszehradzkiej.

III

- **5.III** Zgromadzenie Narodowe przyjęło ustawę o święcie państwowym. Odrzucono daty 15.III (rocznica rewolucji w 1848) i 23.X (początek powstania 1956), a wybrano datę 20.VIII (dzień św. Stefana).
- **7.III** Rząd zaaprobował czteroletni program gospodarczy, przedłożony przez ministra finansów Mihalyá Kupe. Zadeklarowano m.in.: przyspieszenie prywatyzacji, zintensyfikowanie działań umożliwiających osiągnięcie w przyszłości udziału kapitału zagranicznego rzędu 30 % w strukturze własności na Węgrzech, ograniczenie popytu i inflacji kosztem wzrostu bezrobocia.
- **28.III** Władze opozycyjne Związku Młodych Demokratów (FIDESZ) wystąpiły z propozycją negocjacji między sześcioma ugrupowaniami parlamentarnymi w sprawie najbardziej palących problemów ekonomicznych i politycznych. Inicjatywa zakończyła się niepowodzeniem.

IV

- **24.IV** Zgromadzenie Narodowe uchwaliło ustawę o zadośćuczynieniu materialnym dla tej części ludności, która po 1949 r. poniosła straty w wyniku działań władz komunistycznych. Zadośćuczynienie dokonać się miało przez przyznanie poszkodowanym lub członkom ich najbliższej rodziny oprocentowanych i podlegających obrotowi papierów wartościowych, które - w przypadku utraty gruntów uprawnnych będzie, można po spełnieniu pewnych warunków zamienić na ziemię.

V

- **13.V** Na apel centrali związkowej „Szolidaritıs” do strajku ostrzegawczego przystąpiło ok. 200 tys. osób.
- **30.V** Premier Antall przekazał 11 przywódcom Partii Drobnych Posiadaczy koperty z wynikami zainicjowanego przez samych zainteresowanych „prześwietlenia” ich przeszłości. Współprzewodniczący FKGP József Torgyán nie zgłosił się po swoją kopertę (oskarżono go o współpracę z bezpieką pod pseudonimem „Lajos Szátmari”).

VI

- **19.VI** Terytorium Węgier opuścił ostatni żołnierz radziecki. Przez cały 1991 rok nie udało się zamknąć kwestii wzajemnych rozliczeń finansowych.

VII

- **12.VII** W nowy etap wszedł spór rządu i wspierającej go trójpartyjnej koalicji z opozycją oraz prezesami radia i telewizji, których opinie dzielił także prezydent. Göncz. (zarówno funkcja prezydenta kraju jak urzędy prezesa radia i telewizji zostały obsadzone w 1990 r. na zasadzie „paktu” zawartego między Forum Demokratycznym a Związkiem Wolnych Demokratów. Po roku koalicja rządząca oskarżyła mass media o wysługiwanie się opozycji a także konserwowanie komunistycznych układów i tradycji).

VIII

- **16.VIII** Z pielgrzymką na Węgry przybył papież Jan Paweł II. Poza stolicą odwiedził także Ostrzyhom, Pecs, Mariapoca, Neiregyhazę, Szombathely i Debreczyn. Podczas spotkań i w homiliach akcentował potrzebę pojednania narodów obszaru naddunajskiego.

IX

- **5.IX** W kilku gazetach codziennych ukazały się fragmenty analizy politycznej przygotowanej na potrzeby frakcji parlamentarnej Węgierskiego Forum Demokratycznego przez jej przewodniczącego, Imre Kónyę. Opozycja odebrała tezy Kónyi jako zapowiedź „porządków” w mass mediach i dekomunizacji.
- **28.IX** Ukazał się podpisany przez około 150 osób apel zatytułowany „Karta demokratyczna”, stwierdzający, iż proces przemian demokratycznych na Węgrzech ulega zakłóceniom, pojawiły się tendencje autorytarne, zagrożona jest wolność wypowiedzi w środkach masowego przekazu. Wśród sygnatariuszy „Karty” są osoby związane ze wszystkimi odłamami opozycji, od konserwatywnych liberałów po pozaparlamentarnych komunistów.
- **12-13.IX** W łonie Forum Demokratycznego zainicjował swą obecność trzeci - po ludowo-narodowym i chadeckim – nurt ideowy: narodowo-liberalny.

X

- **30.X** Kierownictwo Partii Drobnych Posiadaczy zapowiedziało wycofanie się z koalicji rządowej. Kilka dni wcześniej József Torgyán zainicjował – w związku z aluzjami o jego agenturalnej przeszłości – proces sądowy przeciwko premierowi Antallowi, szefowi MSW Péterowi Borossowi, a także szefowi MON Lajosowi Fürowi .

XI

- **15.XI** Rozpadła się frakcja parlamentarna Drobnych Posiadaczy. Większość – „platforma historyczna”, poparła rząd premiera Antalla, mniejszość posłów z przewodniczącym Torgyánem przeszła do opozycji.
- **22-23.XI** Zmiany w składzie władz partii przyniosła konferencja SzDSz - po kilku tygodniach polemik przewodniczącym związku został Péter Tölgyessy, a wejścia do zarządu odmówili liczni znani przywódcy ZWD. Przez kilka dni pojawiały się pogłoski o możliwości rozpadu partii, które wyciszył dopiero wybór ekonomisty Mártona Tardosa na nowego przewodniczącego frakcji parlamentarnej Wolnych Demokratów.

1992

I

- **20.I** Węgry uznają niepodległość Chorwacji i Słowenii.

- **25.I** Gáspár Miklós Tamás został wybrany na stanowisko przewodniczącego Rady Krajowej Związku Wolnych Demokratów.
-
- **27.I** W Budapeszcie rozpoczęły się węgiersko rumuńskie rozmowy w sprawie uregulowania statusu mniejszości narodowych w obu krajach i dokładnego wytyczenia linii granicznej.

II

- **7.II** – Rozpoczął się IV Kongres Związku Młodych Demokratów - partii, która według ówczesnych badań opinii publicznej stała się najbardziej popularnym ugrupowaniem politycznym na Węgrzech. Przywódca FIDESZ poddał ostrej krytyce działania koalicji rządowej.
- **15.II** Nowym ministrem finansów w rządzie Józsefa Antalla został Iván Szabó natomiast stanowisko ministra kultury i oświaty objął Ferenc Mádl.
- **21.II** Przywódca Partii Drobnych Posiadaczy oświadczył, że jego ugrupowanie opuszcza koalicję rządzącą. Decyzji szefa partii podporządkowało się jedynie 10 deputowanych.

III

- **2.III** Prezydent Árpád Göncz mianował dwóch wiceprezesów państwowego radia i telewizji, desygnowanych przez premiera Antalla. Spór między rządem a opozycją o wpływy w środkach masowego przekazu nieco przygasa.
- **3.III** Węgierski Trybunał Konstytucyjny uznał za sprzeczną z postanowieniami konstytucji ustawę uchwaloną w listopadzie 1991 roku i przewidującą zniesienie przedawnienia w przypadkach zabójstw umotywowanych politycznie i sprawach o zdradę stanu w latach 1944 – 1990.

IV

- **7.IV** Parlament węgierski uchwalił tzw. drugą ustawę kompensacyjną, nakazującą wypłacenie rekompensaty za dobra przejęte przez państwo węgierskie w latach 1939-1949.
- **25.IV** Zwolennicy Józsefa Torgyána zorganizowali w Budapeszcie demonstrację, podczas której nawoływali do przeprowadzenia dekomunizacji i ustąpienia rządu premiera Józsefa Antalla. W demonstracji wzięło udział 15 tys. osób.

V

- **12.V** Parlament uchwalił ustawę o odszkodowaniach dla osób prześladowanych przez władze komunistyczne i wcześniejszy reżim profaszystowski.

VI

- **15.VI** Prezydium Partii Drobnych Posiadaczy pozbawiło Józsefa Torgyána funkcji przewodniczącego.
- **23.VI** W ramach Związku Wolnych Demokratów powstała czwarta platforma polityczna, która przyjęła nazwę Koło Obywatelsko–Demokratyczne.

VII

- **1.VII** Prezydent Árpád Göncz wstrzymał dymisję prezesów państwowego radia i telewizji, przeciwko którym już po raz drugi wystąpił premier József Antall.
- **25.VII** W wyniku negocjacji prowadzonych przez obu zwaśnionych partii Drobnych Posiadaczy osiągnięto porozumienie w sprawie ponownego utworzenia wspólnego klubu parlamentarnego. Stanowisko szefa partii objął ponownie József Torgyán.

VIII

- **18-21.VIII** W Budapeszcie odbył się Światowy Kongres Węgrów, w którym wzięło udział ponad 7 tys. delegatów reprezentujących wszystkie ważniejsze ośrodki emigracji węgierskiej.
- **20.VIII** W dniu świętego Stefana István Csurka atakuje rząd własnej partii. Wypomina działaczom bolszewicką przeszłość, używa straszaka narodowego, oskarża kraje zachodu o chęć szkodenia Węgrom. Potwierdza wiadomości, że premier Antall cierpi na śmiertelną chorobę. Od tej pory zaczyna się proces marginalizacji grupy narodowej w MDF.

IX

- **24.IX** Na wezwanie Karty Demokratycznej ponad 60 tys. osób manifestowało pod budynkiem parlamentu w obronie zasad tolerancji narodowościowej i demokracji.

X

- **1.X** Podczas wizyty w Budapeszcie premier rządu polskiego Hanna Suchocka, uzgodniła z premierem Antallem podjęcie prac nad stworzeniem wspólnej, polsko-węgierskiej strefy wolnego handlu oraz wyraziła wolę współpracy obu krajów w ramach Trójkąta Wyszehradzkiego.

XI

- **10–11.XI** Z oficjalną wizytą przebywał w Budapeszcie prezydent Federacji Rosyjskiej Borys Jelcyn. W trakcie wizyty przedstawiciele obu krajów podpisali porozumienia regulujące stosunki węgiersko – rosyjskie, w tym także poruszono sprawę wzajemnych roszczeń związanych ze stacjonowaniem na Węgrzech Armii Czerwonej.
- **15.XI** Nowym przewodniczącym Związku Wolnych Demokratów został wybrany Iván Pető, który zastąpił na tym stanowisku Pétera Tölgyessyego.
- **12.XII** Postkomunistyczna Węgierska Socjalistyczna Partia Robotnicza kontynuująca tradycję ugrupowania rządzącego w czasach Jánosa Kádára zmieniła nazwę na Partię Pracujących.

1993

I

- **6.I** Na znak protestu przeciwko stałym naciskom wywieranym przez koalicję rządową na publiczne radio i telewizję, ustąpili szefowie tych instytucji.

IV

- **14.IV** Parlament węgierski przyjął ustawę zabraniającą używania w miejscach publicznych symboli faszystowskich i komunistycznych.
- **16–18.IV** Delegaci na kongres Związku Młodych Demokratów (FIDESZ) podjęli w Debreczynie decyzję o przekształceniu tego ugrupowania z organizacji młodzieżowej w polityczną. Jednocześnie zniesiono limit wieku 35 lat dla członków partii i wybrano nowego przewodniczącego. Został nim Viktor Orbán, w tym momencie zaledwie 30-letni.

VI

- **1.VI** Klub parlamentarny Węgierskiego Forum Demokratycznego opuściło dwóch posłów ze skrzydła liberalnego oraz czterech z frakcji narodowej. Wśród tych ostatnich znalazł się István Csurka.
- **21.VI** István Csurka i czterej inni deputowani utworzyli nowe ugrupowanie pod nazwą Węgierska Partia Prawa. Wkrótce potem przyłączyło się do nich sześciu dalszych deputowanych.

VII

- **3.VII** István Csurka został wybrany na przewodniczącego nowego ruchu pod nazwą Węgierska Droga. Celem działania jest m.in. ochrona mniejszości węgierskiej w krajach ościennych.

IX

- **4.IX** Prochy zmarłego na emigracji w Portugalii w 1957 r. admirała Miklósa Horthyego, zostały sprowadzone do grobu rodzinnego w Kenderes, we wschodnich Węgrzech.
- **15–19.IX** Minister Spraw Zagranicznych Géza Jeszenszky przebywał z czterodniową wizytą oficjalną w Rumunii i przeprowadził tam rozmowy na temat blisko dwumilionowej mniejszości węgierskiej.
- **20.IX** Kolejnych dwóch deputowanych opuściło szeregi klubu parlamentarnego Węgierskiego Forum Demokratycznego. Liczba deputowanych MDF spadła do 137.

X

- **12.X** Minister Finansów Iván Szabó przedstawił na forum parlamentu projekt ustawy przewidującej karanie zbrodni popełnionych w czasie powstania 1956 roku.

XI

- **6.XI** Na czele nowopowstałej skrajnie prawicowej Węgierskiej Partii Prawa i Życia stanęli István Csurka i Lajos Horváth.

XII

- **12.XII** W Budapeszcie zmarł József Antall - pierwszy od ponad 50 lat niekomunistyczny premier rządu węgierskiego i przywódca Węgierskiego Forum Demokratycznego.
- **13.XII** Na nadzwyczajnym posiedzeniu deputowani i kierownictwo głównej partii tworzącej rząd - Węgierskiego Forum Demokratycznego, desygnowali na premiera dotychczasowego ministra spraw wewnętrznych Pétera Borossá.

1994

II

- **4.II** Prezydent Árpád Göncz rozpiął pierwszą turę wyborów parlamentarnych na 8 maja.
- **8.II** Węgry podpisały dokument ramowy programu „Partnerstwo dla pokoju”.
- **11.II** Na wniosek prokuratury aresztowano cztery osoby w związku z krwawymi wydarzeniami 1956 r. w Salgotarjan i Mosonmagyaróvár.
- **22.II** Związek Wolnych Demokratów, Związek Młodych Demokratów, Sojusz Agrarny oraz Partia Przedsiębiorców podpisały porozumienie o utworzeniu liberalnej koalicji wyborczej.
- **27.II** Zgodnie z decyzją kongresu Węgierskiej Partii Socjalistycznej, na krajowej liście WPS przewodzić miał uważany za „centrystę” Gyula Horn, drugie miejsce zaś zajmował szef postkomunistycznej Unii Związków Zawodowych Sándor Nagy, a trzecie – dawny minister finansów, znany z pragmatycznych poglądów László Békesi.

III

- **8.III** Po trwających ponad 3 lata dyskusjach parlament uchwalił ustawę lustracyjną.
- **23.III** Okrągły Stół Mniejszości Narodowych na Węgrzech uznał, że mimo przyjęcia ustawy o mniejszościach w polityce Węgier w tym aspekcie nie nastąpił żaden zasadniczy przełom.
- **31.III** Podczas wizyty w Budapeszcie premier Rosji Wiktor Czernomyrdin porozumiał się z Péterem Borossé, że pochodzące z czasów ZSRR (i zredukowane już dostawami Migów 29 do 900 mln. Dolarów) zadłużenie Federacji Rosyjskiej, zostanie spłacone dostawami wyposażenia wojskowego.

IV

- **1.IV** Minister spraw zagranicznych Géza Jeszenszky przekazał do Brukseli formalną prośbę Węgier o członkostwo w Unii Europejskiej.
- **7.IV** Na ostatnim posiedzeniu parlament wybrał trzech sędziów do komisji prowadzącej lustrację.

V

- **8.V** W pierwszej turze wyborów parlamentarnych na Węgrzech wzięło udział 69% uprawnionych do głosowania. Najwięcej głosów zdobyła WPS (32 % głosów), drugie miejsce zajął ZWD (19, 74%), trzecie – rządzące do tej pory WFD. Inne Partie: NPDP – 8,82%, ChDPL - 7,03%, FIDESZ – 7, 02%.
- **22.V** Druga tura wyborów Ostatecznie w parlamencie znalazło się aż 209 przedstawicieli MSZP. Inni: SzDSz – 68 mandatów, MDF – 38 mandatów, FKGP – 26 mandatów, KDNP – 22 mandaty, FIDESZ – 20 mandatów.

VI

- **16.VI** Organy przedstawicielskie WPS i ZWD przytłaczającą większością głosów zaakceptowały umowę koalicyjną.
- **28.VI** Prezydent Árpád Göncz powierzył misję tworzenia rządu Gyuli Hornowi.

VII

- **5.VII** Kolejną decyzją nowego parlamentu było zniesienie prawa z 1990 roku zakazującego łączenia funkcji burmistrza i posła. Tym samym mandaty zachowało wielu posłów koalicyjnych partii.
- **9.VII** Na nadzwyczajnym kongresie FIDESZ Viktor Orbán został ponownie wybrany na przewodniczącego partii.
- Zakończył się okres rozbicia Partii Drobnych Posiadaczy – szefem znów József Torgyán.
- **20.VII** Na wniosek koalicji Árpád Göncz mianował prezesów państwowego radia i telewizji.

IX

- **27.IX** Premier Horn przedstawił w parlamencie expose na temat sytuacji kraju, w którym obiecał opracowanie do wiosny 1995 roku narodowego programu modernizacyjnego.

X

- **8.X** Przewodniczący WPS został ponownie Gyula Horn.
- **27.X** Przed wyborami samorządowymi w Budapeszcie uformowała się koalicja ugrupowań centroprawicowych: WFD, CHDPL i FIDESZ. Ich wspólnym kandydatem na urząd „nadburmistrza” stolicy został wiceprzewodniczący partii chadeckiej János Latorczai.

XII

- **11.XII** Przy 43% frekwencji odbyły się wybory samorządowe. Kandydaci niezależni zdobyli 74 % miejsc w radach i 84 % stanowisk burmistrza. WPS miało 1614 radnych i 107 stanowisk burmistrza. W większych ośrodkach wybory miały charakter partyjny. W efekcie wyborów WPS miało 1614 radnych i 107 burmistrzów, a pozostałe partie ZWD – 608 i 55; FIDESZ – 470 i 44; NPDP – 458 i 36; CHDPL – 428 i 44 oraz WFD 204 i 23.

- **22.XII** Trybunał Konstytucyjny zakwestionował fragmenty ustawy lustracyjnej rozszerzające zakres jej działania także na osoby nie pełniące funkcji w życiu publicznym.

1995

I

- **13.I** Parlament rosyjski ratyfikował podpisany przed laty węgiersko – rosyjski układ podstawowy, zawierający potępienie radzieckiej interwencji na Węgrzech w 1956 roku.
- **24–25.I** Na zaproszenie premiera Gyuli Horna przybył do Budapesztu z wizytą oficjalną szef rządu słowackiego Vladimir Meciar. W czasie rozmów poruszona została także kwestia dotycząca praw mniejszości narodowych.
- **28–29.I** Árpád Göncz uczestniczył w odbywającym się w Szwajcarii forum gospodarki światowej. W swoim przemówieniu podkreślił, że Węgry odzyskują powoli stan równowagi gospodarczej.

II

- **1.II** Węgierski minister spraw zagranicznych László Kovács podpisał na konferencji OBWE umowę ramową Rady Europy dotyczącą ochrony praw mniejszości narodowych.

III

- **1.III** Rząd węgierski postanowił zawiesić lustrację wyższych urzędników państwowych.
- **6.III** Węgierska Partia Socjalistyczna otrzymała status obserwatora na obradach Międzynarodówki Socjalistycznej, której kongres odbył się w Barcelonie.
- **19.III** Szefowie Węgier i Słowacji podpisali w Paryżu układ podstawowy. Postanowienia układu dotyczyły kwestii kontroli granic i mniejszości narodowych.

IV

- **5.IV** Minister Spraw Zagranicznych László Kovács podpisał z Ministrem Spraw Zagranicznych Chorwacji porozumienie o ochronie praw mniejszości węgierskiej w Chorwacji.

V

- **8–10.V** W Budapeszcie odbyła się konferencja NATO pod hasłem „Partnerstwo dla pokoju”. Na obrady przybyli przedstawiciele 26 państw.
- **9.V** Parlament Węgierski uchwalił ustawę o prywatyzacji, według której główną metodą zmian własnościowych stał się publiczny konkurs ofert.

- **26–19.V** W Budapeszcie odbyło się posiedzenie parlamentu NATO. Po raz pierwszy od czterdziestu lat obradowano na terytorium państwa nie należącego do Paktu.

VI

- **19.VI** Parlament węgierski wybrał na drugą pięcioletnią kadencję dotychczasowego prezydenta Árpáda Göncza.

VIII

- **18.VIII** Węgry, Słowacja, Czechy i Polska podpisały w Warszawie porozumienie CEFTA, w myśl którego od 1.I.1997 zniesione zostały cła na wiele artykułów przemysłowych.

IX

- **11.IX** Szef rządu Gyula Horn uczestniczył w Brnie w spotkaniu na szczycie ministrów państw CEFTA.
- **15.IX** Skrajnie prawicowa populistyczna partia Sprawiedliwości i Życia zebrała 70 tysięcy podpisów pod petycją protestacyjną przeciw prywatyzacji elektrowni, gazowni i przemysłu naftowego.
- **20–21.IX** Amerykański sekretarz obrony William Perr, który przybył z wizytą do Budapesztu, wysoko ocenił postępy Węgier na drodze do członkostwa w NATO.

X

- **2.X** Węgierska opozycja utworzyła wspólną organizację – Narodowy Okrągły Stół Opozycji (NOSO) skupiająca dziewięćdziesiąt partii politycznych, organizacji społecznych i obywatelskich. NOSO postawiła sobie za cel obronę węgierskich i chrześcijańskich treści.
- **3–6.X** Szefowie resortów obrony Węgier i Rumunii ustalili, że oba państwa zostaną połączone „gorącą linią”.
- **14–20.X** Na Węgrzech rozpoczęły się wielkie manewry w ramach programu NATO „Partnerstwo dla pokoju”.

XI

- **20.XI** Ministrowie prywatyzacji z byłych krajów socjalistycznych spotkali się w Budapeszcie, aby omówić najważniejsze problemy przemian własnościowych.
- **28.XI** Parlament w Budapeszcie postanowił, że na terenie Węgier powstaną bazy NATO, w których będzie stacjonować około 20 tysięcy żołnierzy amerykańskich uczestniczących w misji w Bośni.

XII

- **19.XII** Parlament zdecydował, że referendum w sprawie członkostwa Węgier w NATO nie odbędzie się. Domagali się tego węgierscy komuniści.

1996

I

- **2.I** Międzynarodowy Fundusz Walutowy oznajmił, że forint stał się walutą wymieniającą.
- **8.I** W wieku 65 lat zmarł Károlyi Grósz, były szef rządu i pierwszy sekretarz Węgierskiej Partii Socjalistycznej.
- **20.I** Przestał istnieć Narodowy Związek Demokratyczny – partia Imre Pozsgaya.

III

- **11.III** Z WFD wyłania się Demokratyczna Partia Ludowa.
- **29.III** Węgry zostały przyjęte do OECD, organizacji skupiającej najbardziej rozwinięte gospodarczo państwa świata.
- **31 III** Powstał Związek Drobnych Rolników Węgier, kierowany przez Jenő Gerbovitisa.

IV

- **5.IV** Przewodniczący Komisji Europejskiej Jacques Santer przybył z jednodniową wizytą do Budapesztu, aby omówić kryteria przystąpienia Węgier do Unii Europejskiej.
- **22 IV** W Budapeszcie została otwarta Międzynarodowa Akademia Policyjna. Kierowana przez Amerykanów instytucja ma kształcić policjantów z 25 krajów.

VI

- **20.VI** Rząd węgierski zatwierdził dwudziestoletni plan modernizacji kraju.
- **22.VI** Iván Szabó został przewodniczącym węgierskiej Demokratycznej Partii Ludowej.

VII

- **5.VII** Podpisaniem porozumienia końcowego zakończyło się „węgiersko-węgierskie” spotkanie w Budapeszcie, w którym uczestniczyło jedenaście organizacji mniejszości węgierskich z różnych państw, przedstawiciele rządu węgierskiego i siedmiu partii parlamentarnych.

VIII

- **14.VIII** Unia Europejska otrzymała od Węgier liczący 3000 stron raport mówiący o tym, że Węgry wstąpiły już na drogę budowy systemu gospodarczego opartego na własności prywatnej.
- **20.VIII** W całym kraju odbyły się obchody 1100-lecia przybycia Węgrów do Europy.

- **30.VIII** Péter Tölgyessy wystąpił ze związku Wolnych Demokratów (SzDSz) i tym samym z grupy reprezentującej partię w parlamencie.

IX

- **6-7.IX** Pielgrzymka Jana Pawła II na Węgry, podczas której papież uczestniczył w obchodach 1000-lecia założenia opactwa benedyktyńskiego w Panhalma oraz 1100-lecia przybycia Madziarów do łuku Karpat, gdzie założyli swoje państwo.
- **18.IX** Przewodniczący MDF, KDNP i FIDESZ ustalili, że nowa partia tylko wtedy może przystąpić do współpracy z nimi, jeśli wszystkie trzy ugrupowania wyrażą na to zgodę.

X

- **23.X** W całym kraju uroczyste obchody czterdziestej rocznicy rewolucji 1956 roku.
- **26.X** W Budapeszcie odbyło się dwudniowe spotkanie na szczycie, liderów europejskich partii socjalistycznych. W spotkaniu uczestniczyła również delegacja z Polski pod przewodnictwem Józefa Oleksego.

XI

- **22-23.XI** Za zamkniętymi drzwiami odbywało się posiedzenie SzDSz, na którym na przewodniczącego partii ponownie wybrano Ivána Pető.

XII

- **19.XII** Parlament węgierski ratyfikował podpisany 16 września traktat o „przyjaźni, współpracy i dobrym sąsiedztwie” między Węgrami i Rumunią.

1997

II

- **1.II** Zmarła Ottilia Solt, socjolog, polityk socjalny, wybitna postać demokratycznej opozycji przed zmianą systemu, jedna z założycielek ZWD.

IV

- **4.IV** Iván Pető zrezygnował ze stanowiska przewodniczącego ZWD.
- **19. IV** Rozpoczął się VII zjazd ZMD, na którym przedyskutowano tezy do programu rządowego partii. Viktor Orbán został ponownie wybrany przewodniczącym partii.

V

- **24.V** Na zjeździe delegatów ZWD nowym przewodniczącym partii wybrano Gábora Kuncze.

VI

- **23.VI** József Torgyán wezwał do ustąpienia ministra spraw wewnętrznych, ponieważ – jego zdaniem – minister przedłożył fałszywe dokumenty komisji lustracyjnej, między innymi we własnej sprawie.

VII

- **16.VII** W Sztrasburgu oświadczono, że Węgry znalazły się wśród sześciu krajów, które rozpoczną rozmowy w sprawie przyjęcia do UE.
- **14.VII** József Torgyán na konferencji prasowej oświadczył, iż nie obejmuje go ustawa lustracyjna.

VIII

- **25.VIII** Zakończyło się postępowanie lustracyjne Árpáda Göncza. Zgodnie z nim prezydent nie podlega pod ustawę lustracyjną.

IX

- **4.IX** Sąd lustracyjny wezwał posłów WPS Rezső Nyersa oraz Pétera Lustinga, aby zrezygnowali ze swoich mandatów. Nyersa dlatego, że otrzymał sprawozdania przygotowane przez tajne służby podległe MSW, a Lustinga w związku z tym, że przez lata kierował w Pecs sekcją do spraw wywiadu.

X

- **2.X** Po raz pierwszy szefowie MON Węgier, Polski oraz Czech zostali zaproszeni na tradycyjne, choć nie oficjalne spotkanie ministrów obrony narodowej państw członkowskich NATO.
- **7.X** Zgromadzenie Narodowe przyjęło uchwałę w sprawie rozpisania referendum narodowego. Jego termin wyznaczono na 16 listopada. Miało dotyczyć przystąpienia do NATO.
- **26.X** Podczas dwustronnych negocjacji z NATO uzgodniono, że Węgry zapłacą składkę w wysokości 11, 7 mld. forintów.

XI

- **16.XI** Obywatele Węgier wzięli udział w referendum w sprawie przystąpienia do NATO. Uczestniczyło 49,3% uprawnionych do głosowania, 83% spośród nich głosowało za przystąpieniem do paktu.

XII

- **3.XII** Przewodniczący ZMD oraz WFD podpisali koalicyjną umowę wyborczą.
- **16.XII** W Brukseli ministrowie spraw zagranicznych państw NATO podpisali protokół akcesyjny Węgier, Czech i Polski.

1998

I

- **28.I** Prezydent Árpád Göncz wyznaczył termin pierwszej tury wyborów parlamentarnych na 10.V, a drugiej na 24.V.

III

- **5.III** Rząd przyjął 22–punktowy plan działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego.
- **16.III** Zakończył działalność parlament uformowany w 1994 r.
- W nocy przed domem Józsefa Torgyána wybuchła bomba.
- **22.III** Na posiedzeniu krajowej rady ZWD podjęto decyzję o krajowej liście partii. Na czele stanął Gábor Kuncze.
- **28.III** Zdecydowano, że Sándor Lezsák stanie na czele krajowej listy WFD. Na dziesiątej pozycji znalazł się były reformator komunistyczny Imre Pozsgay.

IV

- **3.IV** Viktor Orbán stanął na czele krajowej listy FIDESZ.

V

- **2.V** Wczesnym rankiem wybuchła bomba pod mieszkaniem wiceprzewodniczącego FIDESZ Józsefa Szájera.
- **10.V** Frekwencja w pierwszej turze wyborów wyniosła ponad 55%. WPS i FIDESZ zdobyły najwięcej głosów
- **24.V** Ostatecznie – przy frekwencji podobnej jak w pierwszej turze, do parlamentu dostały się następujące ugrupowania: FIDESZ 148 mandatów, WPS – 134 mandaty, FKGP – 48 mandatów, SzDSz – 24 mandaty, MDF – 17 mandatów i radykalny MIÉP (WPSiZ) Istvána Csurki z 14 mandatami.

VI

- **11.VI** Prezydent Árpád Göncz potwierdził, że na pierwszym posiedzeniu nowego parlamentu Viktorowi Orbánowi powierzy misję sformowania rządu. Prezydium ZMD desygnowało Jánosa Ádera na stanowisko przewodniczącego parlamentu, Józsefa Szájera na przewodniczącego klubu parlamentarnego.
- **14.VI** Desygnowany na premiera Viktor Orbán spotkał się z przewodniczącym Partii Drobnych Posiadaczy Józsefem Torgyánem, omówiono kwestie koalicyjne.
- **20.VI** Bálint Magyar został wybrany na nowego przewodniczącego ZWD.
- **22.VI** Uzgodniono ostateczny tekst umowy koalicyjnej ZMD, WFD i NPDP, zawierający klauzulę, że podczas wyboru prezydenta za dwa lata, to NPDP będzie proponowała kandydata, natomiast ZMD i WFD mają w tej sprawie prawo weta.
- **24.VI** Viktor Orbán i József Torgyán w hotelu Gellerta podpisali umowę koalicyjną.

VII

- **6.VII** Zgromadzenie Narodowe 222 głosami za, 119 przeciw oraz przy 8 wstrzymujących się przyjęło program rządowy, jednocześnie wybierając Viktora Orbána na premiera.

VIII

- **27.VIII** „Węgierska Watergate” – Viktor Orbán poinformował członków gabinetu o inwigilacji kierownictwa FIDESZ w poprzedniej kadencji parlamentu i potwierdził, że brała w tym udział prywatna firma.

IX

- **5.IX** Na kongresie wyborczym WPS Sándor Nagy otrzymał 144 głosy, 384 głosami „za” na nowego przewodniczącego partii wybrany został László Kovács.

XII

- **5.XII** Krajowy zjazd WPSiZ wybrał Istvána Csurkę (jedyne kandydata) na przewodniczącego na następne dwa lata.
- **17.XII** Rząd poparł pomysł, aby w przyszłości w parlamencie zasiadało 220 – 250 posłów.

1999

I

- **28.I** Na walnym zebraniu wyborczym WFD nowym przewodniczącym partii została Ibolya Dávid.

II

- **9.II** Zgromadzenie Narodowe 330 głosami „za”, przy 13 sprzeciwu i 1 wstrzymującym się zdecydowało o przystąpieniu Węgier do NATO oraz ratyfikacji Traktatu Waszyngtońskiego.
- **10.II** Prezydent Árpád Göncz podpisał ustawę o przystąpieniu do NATO i ratyfikacji Traktatu Waszyngtońskiego.

III

- **24.III** Parlament Węgier na prośbę NATO wyraził zgodę, aby w akcji przeciwko Jugosławii wykorzystano obszar powietrzny kraju, a także jego lotniska.

IV

- **20.IV** Prezydium WPS poparło inicjatywę przeprowadzenia bezpośrednich wyborów Prezydenta Republiki. Uznało jednak, że do czasu decyzji Trybunału Konstytucyjnego nie rozpocznie zbierania głosów.
- **21.IV** Socjaliści oraz Wolni Demokraci ostro krytykowali sugestię Csurki, jakoby po zakończeniu działań zbrojnych wokół Kosowa należało do Węgier przyłączyć Wojwodinę.
- **28.IV** Viktor Orbán po uzgodnieniach z wszystkimi partiami parlamentarnymi stwierdził, że narodziło się narodowe porozumienie w sprawie akcji NATO. Jednogłośnie odrzucono wniosek Csurki, by rząd rozpoczął rozmowy w sprawie autonomii Wojwodiny.

V

- **8.V** Szef frakcji parlamentarnej ZMD József Szájer na XI zjeździe tej partii ocenił, że po dziesięciu miesiącach kierownicza pozycja partii i poparcie dla niej są stabilne, a frakcja parlamentarna stanowi odpowiednie zaplecze dla decyzji rządu. Delegaci ponownie zgłosili Viktora Orbána na stanowisko przewodniczącego partii.
- **9.V** Na placu Bohaterów w Budapeszcie zebrało się 3 tysiące osób, a na palcu Kossutha już niemal 11 tysięcy wzięło udział w Marszu Pokoju. Uczestnicy potępili zarówno mordowanie ludności w Kosowie jak i naloty NATO.
- **9.V** XI zjazd FIDESZU ponownie wybrał na przewodniczącego partii Viktora Orbána.

VI

- **15.VI** Zgromadzenie Narodowe zatwierdziło wyjazd 350 osobowego węgierskiego kontyngentu w ramach misji KWOR.
- **29.VI** Trybunał Konstytucyjny odrzucił wnioski proponujące rozszerzenie kręgu osób podlegających ustawie lustracyjnej, ponieważ – jak stwierdzono w orzeczeniu – kwestia ta wymaga od parlamentu decyzji politycznej a nie prawnej.

VII

- **6.VII** Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego referendum nie można zmienić ustawy zasadniczej, tak więc do czasu innej decyzji parlamentu nadal nie będzie bezpośrednich wyborów prezydenckich.

IX

- **22.IX** ZMD oraz „drobni posiadacze” oznajmiły, że nie obawiają się rozpadu koalicji, aczkolwiek wbrew decyzji rządu przewodniczący NPDP József Torgyán nadal domagał się dla swego resortu wsparcia budżetowego rządu 413 mld forintów.
- **29.IX** István Csurka w swoim tygodniku „Magyar Forum” stwierdził, że w 1976 r. Gábor Demszky – „nadburmistrz” Budapesztu, sam się zaproponował donoszenie służbie bezpieczeństwa. Na specjalnej konferencji prasowej Demszky natychmiast zaprotestował przeciwko oskarżeniom.

X

- **18.X** Zsigmund Jaraj – minister finansów, w swoim exposé w parlamencie na temat przyszłorocznego budżetu powiedział, że rząd liczy się z 6 – 7% inflacją i wzrostem płac przeciętnie o 8,3%, a także z 3,5 % deficytem w stosunku do PKB.
- **25.X** WPS poprosiło parlamentarną komisję Regulaminową o zajęcie stanowiska w sprawie wypowiedzi ministra ds. spraw specjalnych László Kövéra, który określił partię socjalistyczną oraz jej frakcje mianem zdrajców ojczyzny. Minister zareagował niemal natychmiast, w jednym z programów przeprosił członków WPS oraz wyborców.

XI

- **27.XI** Na walnym zebraniu wyborczym przewodniczącym ZWD został ponownie Bálint Magyar.

XII

- **18.XII** WPSiŽ Istvána Csurki domagała się referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej i uważała za konieczne przedstawienie obywatelom szczegółowego inwentarza korzyści oraz strat związanych z członkostwem w UE.
- **20.XII** Krajowe prezydium ZMD na zamkniętym posiedzeniu poparło koncepcję rozdzielania stanowiska przewodniczącego partii oraz premiera.

2000

I

- **24.I** ZWD rozpoczął zbieranie podpisów pod propozycją dotyczącą zniesienia obowiązkowej służby wojskowej.
- **26.I** Prezydium FIDESZ zdecydowało, że na najbliższym zbliżającym się kongresie wyborczym zaproponuje rozdzielenie stanowiska premiera i przewodniczącego partii. Na tę ostatnią funkcję zaproponowano László Kövéra.
- **28.I** Na XII kongresie FIDESZ bez głosów sprzeciwu László Kövér został wybrany na przewodniczącego partii.

II

- **28.II** Kierownictwo służb specjalnych przekazało Urzędowi Historycznemu (odpowiednikowi polskiego Instytutu Pamięci Narodowej) dokumenty sprzed zmiany systemu związane z działalnością poszczególnych kierownictw w departamentach ministerstwa bezpieczeństwa wewnętrznego.
- **20.II** Zakończenie akcji zbierania podpisów pod inicjatywą zniesienia obowiązku służby wojskowej. ZWD zamiast wymaganych 50 tysięcy przekazał Krajowej Komisji Wyborczej do uwierzytelnienia 203 tysiące podpisów.

IV

- **12.IV** Przewodniczący WPS László Kovács oznajmił, że jego partia wezwała przedstawicieli FKGP, aby nie wysuwali kandydatury Józsefa Torgyána na stanowisko prezydenta Republiki. Gdyby jednak do tego doszło, to zdaniem socjalistów FIDESZ powinien zastosować prawo weta.
- **20.IV** Według ocen MSZ, aż 70% obywateli kraju popiera przyłączenie się Węgier do Unii Europejskiej.
- **29.IV** Krajowy zjazd NPDP wysunął kandydaturę Józsefa Torgyána na stanowisko prezydenta republiki, jednakże kandydat nie przyjął nominacji stwierdzając, że musi walczyć o stworzenie „właściwych warunków do życia na prowincji”.

VI

- **5.VI** Pierwsza tura wyborów prezydenta przez parlament nie przyniosła efektów. Ogółem 363 posłów oddało swój głos, z czego 7 było nie ważnych. „Za” głosowało 251 posłów, natomiast 105 „przeciw”. Zabrakło 7 głosów do wymaganej większości

trzech czwartych głosów. Strona rządowa oraz opozycja wzajemnie się oskarżały o to niepowodzenie.

- **6.VI** Parlament dopiero za trzecim razem, z mocą działania od 4 VIII, wybrał profesora prawa międzynarodowego Ferenca Mádlą na stanowisko prezydenta Republiki Węgierskiej.
- **20.VI** Kilka organizacji cywilnych urządziło uroczystość na cześć Árpáda Göncza, podczas której grupa blisko tysiąca przedstawicieli świata sztuki, polityki oraz gospodarki pożegnała głowę państwa. Przewodniczący ZWD (z którego wywodził się prezydent) Gábor Kuncze w przemówieniu poprzedzającym porządek dzienny posiedzenia Zgromadzenia Narodowego wysoko ocenił działalność Árpáda Göncza. Posłowie WPSiŻ wyszli z sali w trakcie tego przemówienia.

VIII

- **4.VIII** Przed Zgromadzeniem Narodowym uroczyście zaprzysiężono na stanowisko Prezydenta Republiki Ferenca Mádlą, który mówił o tym, że istnieje potrzeba stworzenia nowej kultury politycznej w celu narodowej konsolidacji oraz realizacji (nie)określonych celów.

IX

- **22.IX** Bálint Magyar oświadczył, że rezygnuje z kierowania ZWD.

XII

- **2.XII** Zjazd delegatów ZWD większością 70 % głosów wybrał Gábora Demeszkiego na przewodniczącego partii.
- **11.XII** Na czele frakcji parlamentarnej WSP stanął znany przywódca związkowy Sándor Nagy, a na czele klubu ZWD István Szent-Ivanyi, w poprzedniej kadencji szef komisji spraw zagranicznych, a także sekretarz stanu w MSZ.

2001

VI

- **12.VI** Węgry zamknęły negocjacje akcesyjne z UE w kwestiach swobodnego przepływu pracowników i swobodnego przepływu kapitału.
- Parlament przyjmuje ustawę o „Statusie mniejszości węgierskiej w krajach ościennych”. Oznacza ona m. in. prawo do węgierskiego dowodu tożsamości, uprawnienia diaspory do korzystania na Węgrzech ze szkolnictwa, opieki zdrowotnej, przywilejów kulturalnych. Propozycja przyznawania „karty Węgra”.

X

- **26.X** Stacja „Radio Pannon” ukarana przez węgierski odpowiednik Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji za propagowanie poglądów rasistowskich. List 60 intelektualistów (m. in. pisarz Péter Esterhazy, reżyser István Szabó) przeciwko narastającej agresji i ksenofobicznej retoryce w życiu publicznym.

XI

- **5.XI** Parlament Europejski przyjął pozytywny raport w sprawie przygotowania Węgier do akcesji.
-
- **6.XI** Lorant Hegedus Jr., poseł Partii Sprawiedliwości i Życia oskarża kandydata postkomunistów na premiera Pétera Medgyessiego o pracę w komunistycznej bezpiece na etacie niejawnym.

XII

- Rząd węgierski podpisuje list intencyjny ze szwedzkim producentem samolotów myśliwskich Gripen – zakupu maszyn wymaga NATO.

2002

I

- Socjaliści decydują, że do czasu wyborów nie będą brać udziału w pracach Zgromadzenia Narodowego. Bezpośrednią przyczyną mają być ustępstwa, jakich dopuścił się premier wobec krajów sąsiednich w sprawie „karty Węgra”.

II

- **24.II** Premier apeluje do Słowaków o uchylenie dekretów Benesza.

III

- Szef WPSiŻ proponuje FIDESZ koalicję wyborczą w nadchodzącej elekcji. Propozycję zignorowano.

IV

- **7 i 21.IV** - wybory parlamentarne. Węgierska Partia Socjalistyczna uzyskuje 42,03 % oddanych głosów (w I turze 93 mandaty w II turze 85 mandatów – 178 razem), Sojusz FIDESZ – Węgierskie Forum Demokratyczne 41,11% głosów (w I turze 87 mandatów, w II 101 – 187 razem), Związek Wolnych Demokratów 5,56% (w I turze 4 mandaty, w II 16 mandatów – 20 razem). Pozostałe partie nie wchodzi do parlamentu. Efektem wyborów jest koalicja Węgierskiej Partii Socjalistycznej i Związku Wolnych Demokratów. Wysoka frekwencja wynosząca ok. 70%.

V

- **27.V** Zaprzysiężono rząd Pétera Medgyessiego.

VI

- **18.VI** Związany z FIDESZ „Magyar Nemzet” publikuje informację o zwerbowaniu Pétera Medgyessiego w dniu 1.I.1961 roku i przyjęciu do pracy w komunistycznej bezpiece jako porucznika z dniem 2.III.1978 roku.
- **21.VI** Koalicja rządowa rozpoczęła pracę nad poprawkami do obowiązującej ustawy lustracyjnej. Miały one umożliwić publikowanie i badanie dokumentów Wydziału III Sekcji III Kontrwywiadu zajmującej się „wewnętrzną reakcją i wywiadem dotyczącym sabotażu” tj. kontrolą społeczeństwa. Dokumentację, przekazano by do Archiwum Historycznego Służb Tajnych podporządkowanego ministerstwu kultury,

natomiast dokumenty Wydziału III Sekcji I i II nadal byłyby sklasyfikowane jako tajemnica państwowa.

VII

- **9.VII** Na wniosek Węgierskiego Forum Demokratycznego powołano komisję parlamentarną w składzie po 4 przedstawicieli opozycji i koalicji rządowej, pod przewodnictwem László Balogha (Węgierskie Forum Demokratyczne); miała ona zbadać przeszłość premiera w terminie do 15 sierpnia.
- Na wniosek Wolnych Demokratów powołano drugą komisję parlamentarną pod kierownictwem Imre Mécsa (Związek Wolnych Demokratów), która w terminie do 30 września miała zbadać przeszłość 193 ministrów i sekretarzy stanu wszystkich dotychczasowych gabinetów począwszy od maja 1990 roku ale nie prezydentów.

VIII

- **5.VIII** Członkowie FIDESZ i MDF opuścili z komisję Mécsa na znak protestu przeciwko metodom jej pracy i posługiwania się nią dla odwrócenia uwagi od sprawy Medgyessyego
- **15.VIII** Komisja Balogha zakończyła pracę bez złożenia wspólnego raportu. Dwa dni później postkomuniści przedstawili parlamentowi własny raport, w którym stwierdzili, że Medgyessy służył interesom narodowym, zaś opozycja nadal domagała się jego ustąpienia jako stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa.
- **24.VIII** „Magyar Hírlap” opublikował nazwiska 11 osób współpracujących z tajnymi służbami spośród 30 wskazanych przez komisję Mécsa (sama komisja publikuje ostatecznie 10 nazwisk). Na liście dziennika jest 4 członków gabinetów Józsefa Antalla i Pétera Borossa (1990-1994) - Ernő Raffay (sekretarz stanu w ministerstwie obrony), Béla Kádár (minister zajmujący się handlem zagranicznym), Ferenc Rabár (minister finansów), László Sárossy (sekretarz stanu w ministerstwie rolnictwa), 2 członków gabinetu Gyuli Horna (1994-1998) - Szabolcs Fazakas (minister handlu), Péter Medgyessy (wówczas minister finansów a w momencie ogłaszania listy - premier...) oraz 5 członków rządu Viktora Orbana (1998-2002) - János Martonyi (szef MSZ), László Nógrádi (minister transportu), Zsigmond Járai (minister finansów, jego nazwisko na liście komisji się nie znalazło!), Imre Boros (odpowiedzialny za rozdział funduszy PHARE), László Bogár (sekretarz stanu w kancelarii premiera).

IX

- **11.IX** Minister sprawiedliwości Péter Bárándy przedstawił w parlamencie założenia dwóch ustaw lustracyjnych: „O opublikowaniu informacji o bezpieczeniackiej przeszłości funkcjonariuszy publicznych” i „O utworzenia Historycznego Archiwum Bezpieczeństwa Państwowego”. Projekty nie obejmowały osób, które brały udział w przywracaniu sowieckich porządków w latach 1956-1957 i dlatego ustawy są nie do przyjęcia dla opozycji.

XI

- **8.XI** Węgierskie przedsiębiorstwo naftowe MOL kupuje swój słowacki odpowiednik Slovnaft za około 600 milionów dolarów – jest to największa inwestycja w historii Węgier.

- **26.XI** Konsultacje pomiędzy Premierem Medgyessym a jego słowackim partnerem Dzurindą w sprawie mniejszości węgierskiej żyjącej na Słowacji nie przynoszą rezultatów.
- **29.XI** Konsultacje pomiędzy Premierem Medgyessym a Premierem rumuńskim Năstase dotyczące spraw mniejszości węgierskiej żyjącej w Rumunii kończą się podpisaniem porozumienia.

XII

- **10.XII** Imre Kertész otrzymuje literacką Nagrodę Nobla.
- **13.XII** Węgry podpisują umowę akcesyjną na szczycie w Kopenhadze.

2003

I

- Parlament przyjmuje program mający na celu wprowadzenie ściślejszej kontroli nad finansami publicznymi.
- **30.I** Premier Péter Medgyessy jako jeden z 8 europejskich liderów podpisał list otwarty wzywający do jedności z USA podczas konfliktu w Iraku. Węgry w konsekwencji należały do tzw. „koalicji chętnych” w trakcie konfliktu z Irakiem.

IV

- **12.IV** Referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej. 83% głosujących głosowało „tak”. Frekwencja wyniosła tylko 46%, ale wymogiem była zgoda 25% wszystkich uprawnionych i wymóg ten spełniony został. Od momentu, kiedy UE zaakceptowała Węgry jako potencjalnego członka wiodące partie polityczne zobowiązują się współpracować w celu przygotowania państwa do akcesji.

V

- **5.V** Premier Péter Medgyessy ogłasza przekształcenia w rządzie. Węgierska Rada Ministrów powiększyć ma się o pięć nowych ministerstw (między innymi Koordynacji polityki wobec UE oraz Równych Możliwości).
- **17.V** Kongres FIDESZ wybiera Viktora Orbána na przewodniczącego i aprobuje zmianę nazwy partii na FIDESZ – Węgierski Sojusz Obywatelski.

VI

- Ustawa o prawach mniejszości z 2001 roku częściowo ograniczona i rozciągnięta na wszystkich obywateli krajów sąsiadujących z Węgrami.

VIII

- **4.VIII** Węgierscy żołnierze zostają wysłani do Iraku, gdzie mają służyć pod polskim dowództwem.

XI

- **20.XI** Premier Medgyessy spotyka się w Warszawie z polskim premierem Leszkiem Millerem.

XII

- **20.XII** László Kovács i słowacki minister spraw zagranicznych Słowacji Edward Kukan, podpisują porozumienie w sprawie wspierania edukacji i kultury mniejszości węgierskiej na Słowacji i słowackiej na Węgrzech.

2004

I

- **7.I** Premier Péter Medgyessy usuwa ze stanowiska ministra finansów László Csaba. Na jego miejsce powołany zostaje Tibor Draskovics (zaczyna pełnić obowiązki od 15 II).

V

- **1.V** Węgry (razem z Cyprzem, Czechami, Estonią, Litwą, Łotwą, Malta, Polską, Słowacją i Słowenią) przystępują do Unii Europejskiej.

VI

- **13.VI** Wybory do parlamentu Europejskiego. FIDESZ byłego premiera Viktora Orbána zdobył 12 mandatów (47% głosów). Drugie miejsce przypadło rządzącej Węgierskiej Partii Socjalistycznej (9 mandatów, 34% głosów). Kolejne dwie partie, które przekroczyły próg wyborczy, to koalicyjny z socjalistami Związek Wolnych Demokratów (2 mandaty, 8% głosów) oraz satelita FIDESZ - Węgierskie Forum Demokratyczne (1 mandat, 5%). Poza progiem znalazły się marginalne, skrajne partie: MIEP (faszyzująca Węgierska Partia Sprawiedliwości i Życia Istvána Csurki - 2,35%.) i Partia Komunistyczna (1,8%).

VIII

- **20.VIII** Péter Medgyessy podaje się do dymisji w połowie kadencji po sporze z partnerem koalicyjnym - Związkiem Wolnych Demokratów - po zdymisjonowaniu ministra finansów, liberała Istvána Csillaga wywodzącego się z ZWD.
- **24.VIII** Rządzący socjaliści wybrali na premiera Ferenca Gyurcsányego, 43-letniego biznesmena, jednego z najbogatszych ludzi na Węgrzech. (O fotel premiera z Gyurcsánym rywalizował Péter Kiss, szef gabinetu dotychczasowego premiera).

IX

- **29.IX** Gyurcsány został zatwierdzony przez parlament na stanowisku premiera.

XII

- **5.XII** Odkonano referendum w sprawie przyznania obywatelstwa węgierskiego Węgrom żyjącym w Rumunii i Słowacji. Rząd wezwał obywateli, żeby odpowiedzieli "nie", opozycja - "tak". Referendum nie przyniosło rozstrzygnięcia, ponieważ frekwencja nie przekroczyła, 50% co było ustawowym warunkiem uznania referendum za ważne.

- **20.XII** Parlament ratyfikował konstytucję Unii Europejskiej. Poparło ją 304 z 385 deputowanych. Węgry są drugim po Litwie krajem UE, który ratyfikował unijną konstytucję.
- Ostatni węgierski żołnierz opuścił Irak. 300 Węgrów należało do wielonarodowej dywizji pod polskim dowództwem.

2005

II

- W internecie ukazała się „lista Németha” zawierająca nazwiska 219 agentów bezpieczeństwa. Ostatni premier komunistycznych Węgier Miklós Németh miał ją wręczyć swojemu następcy Józsefowi Antallowi. Syn Antalla twierdzi, że część nazwisk z oryginalnej listy nie pojawiła się w internecie, ale część nazwisk z wykazu poddaje się też w wątpliwość. Robi to np. Péter Boross - następca Antalla.
- Także jeden z prywatnych instytutów, o nazwie Political Capital, opublikował i uporządkował listę współpracowników bezpieczeństwa, związanych ze światem polityki, kultury i sportu. Większość nazwisk była już wymieniana w kontekście lustracyjnym, jednak tym razem określono wymiar współpracy (rozdzielono osoby pozorujące działania od współpracujących aktywnie).

III

- Episkopat Węgier uznaje ujawnienie „listy Németha” za atak na kościół – w wykazie są nazwiska dostojników.

V

- **12.V** Premierzy Grupy Wyszehradzkiej zapowiedzieli, że grupa będzie nadal istnieć w Unii. Wśród potencjalnych kandydatów wymieniali nie tylko Bułgarię, Rumunię i Chorwację, lecz także Turcję i Ukrainę. Premierzy spotkali się po raz pierwszy od 1.V.2004, czyli od daty wejścia do UE. Podkreślali, że polsko-czesko-słowacko-węgierska współpraca w UE nadal jest potrzebna, mimo że powstała w 1991 roku Grupa Wyszehradzka osiągnęła cele – członkostwo NATO i w Unii.

VI

- **7.VI** Parlament wybiera na prezydenta László Sólyoma głosami FIDESZ i MDF (do tej drugiej partii Sólyom niegdyś należał). Jego bezpośrednią rywalką była socjalistka Katalin Szili, o jej porażce zdecydował brak wsparcia ze strony koalicyjnej SzDSz. Sólyom uzyskał 185 głosów, a Szili 182.

VIII

- **5.VIII** László Sólyom obejmuje urząd.

XI

- Ministrowie finansów krajów UE, krytykują Węgry za najwyższy we wspólnocie deficyt budżetowy - ok. 6%. Groźby wstrzymania środków unijnych.

- **4.XI** W 49. rocznicę stłumienia węgierskiej rewolucji premier Ferenc Gyurcsány przeprasza prześladowanych. Po raz pierwszy przedstawiciele FIDESZ i MSZP wspólnie uczestniczą w uroczystościach.

2006

II

- Do współpracy z bezpieką (AVH) w latach 50-ych przyznaje się słynny reżyser István Szabó.
- Prasa ujawnia szczegóły współpracy kardynała László Paskaia prymasa Węgier, którego nazwisko pojawiło się już na „liście Németha”. Paskai nosił pseudonimem „Nauczyciel” (Tanár).

IV

- **9.IV i 23.IV** Wybory parlamentarne, po których lewica utrzymuje władzę. MSZP i SzDSz łącznie zdobywają 210 mandatów - 190 i 20, FIDESZ 141 mandatów, KDNP i MDF odpowiednio 23 i 11. Frekwencja wynosi 68% w pierwszej i 64,5% w drugiej turze. W kampanii wyborczej MSZP obiecywała m. in. obniżenie podatków.

VI

- Rząd proponuje reformy mające ograniczyć deficyt budżetowy. Zapowiedź wprowadzenia chesnego w szkołach wyższych.

IX

- rząd Gyurcsányego powodowany narastającym kryzysem i presją organizacji międzynarodowych wprowadził swój program oszczędnościowy. Był to pierwszy z wielu szok dla budżetów domowych Węgrów. Stało się to za sprawą podwyżek całej gamy podatków i quasi-podatków oraz wzrostu cen gazu, jak i utrzymującym się wysokim kosztem obsługi kredytów walutowych.
- **17.IX** „Ostatnie półtora roku - dwa lata były jednym wielkim kłamstwem” mówi w ujawnionym przez publiczne radio nagraniu, premier Gyurcsány. Wystąpienie, w dodatku pełne wulgaryzmów, miało miejsce w maju na zamkniętym spotkaniu socjalistów. Przed wyborami parlamentarnymi w 2006 r. jasne było, że finanse publiczne są w kryzysie, a gigantyczny deficyt budżetowy nie tylko odsuwa przyjęcie euro, ale też zagraża gospodarce. Mimo to w swojej kampanii socjaliści uprawiali propagandę sukcesu, nazywając Węgry najszybciej rozwijającym się krajem regionu. Mówiono o kraju w przyspieszeniu, a państwowa telewizja pokazywała, jak premier otwiera kolejne odcinki autostrad. Także premier licytował się z kandydatem opozycyjnego prawicowego Fideszu V. Orbánem na obietnice podwyżek emerytur (w odpowiedzi na deklarację wypłaty trzynastej emerytury złożoną przez socjalistów prawica poszła krok dalej, postulując wprowadzenie czternastej emerytury).
- Odpowiedzią na nagranie jest seria demonstracji i pikiet przed budapeszteńskim parlamentem, część z nich organizują skrajnie prawicowe partie MIÉP i Jobbik. Viktor Orbán proponuje powołanie ponadpartyjnego rządu fachowców.
- Rząd decyduje się na radykalne reformy, aby zlikwidować dziurę w budżecie. Podniesienie podatków VAT i CIT, składek ubezpieczeniowych. Przygotowywana jest

częściowa prywatyzacja służby zdrowia, szykowany wzrost cen biletów kolejowych i restrukturyzacja MAV – węgierskiego odpowiednika PKP.

X

- Pikiety antyrządowe odbywają się codziennie.
- **1.X** Wybory samorządowe, w skali kraju wygrane przez opozycję. W Budapeszcie minimalne zwycięstwo i to dzięki temu, że prawica nie potrafi wystawić jednego kandydata, odnosi reprezentujący partię rządową Gábor Demszky. W radzie miasta idealna równowaga: FIDESZ + MDF oraz MSZP + SzDSz uzyskują po 33 mandaty. W Miskolcu, Peczku i Segedynie zwycięstwo kandydatów związanych z rządem, w Debreczynie i Győr związanych z opozycją.
- **7.X** Ferenc Gyurcsány wygrywa głosowanie nad wotum zaufania dla swej osoby. W odpowiedzi FIDESZ wyprowadza na ulice stolicy – już tego samego dnia - nawet do 200 tys. demonstrantów.
- **23.X** Wielka demonstracja (kilkaset tysięcy osób) w Budapeszcie w 50. rocznicę wybuchu Węgierskiej Rewolucji. Wyjątkowo brutalna interwencja policji, bite są osoby starsze i kalekie, bezpośrednio przeciw protestującym chaotycznie i w wielkich ilościach używane są plastikowe pociski i gazy łzawiące. Demonstranci uruchamiają stary radziecki czołg stojący na ulicy jako eksponat historyczny. W oficjalnych obchodach uczestniczą przywódcy europejskich krajów.
- Na swoich posadach pozostali odpowiedzialni za rozbić demonstracji z 23.X, ale rząd powołuje komisję, która ma zbadać przebieg zamieszek.. Na jej czele staje była rzecznik praw obywatelskich Katalin Gönczöl. Opozycja argumentuje, że skład komisji nie gwarantuje obiektywizmu: Gönczöl jest powiązana z liberałami, wśród członków są też pracownicy komunistycznego aparatu bezpieczeństwa.
- Radio publiczne ujawnia kolejne „taśmy prawdy”. Zaledwie kilka dni po wygranej FIDESZ w wyborach lokalnych, na tajnym zebraniu partyjnym minister ds. regionów Monika Lamperth mówiła o ograniczeniu roli samorządów w dzieleniu środków unijnych.
- Kościół ewangelicki Węgier rozlicza się z problemem infiltracji przez węgierską bezpiekę. Ujawniono, że współpracownikiem służb specjalnych był biskup Zoltán Káldy (pseudonim „Pecsi”), przewodzący w latach 80-ych Światowej Federacji Luterńskiej.

XI

- Powoli wygasają demonstracje opozycji, nie dochodzi już do zamieszek.

XII

- Rząd kontynuuje reformy. Uchwalona zostaje częściowa komercjalizacja usług - służby zdrowia, zapowiedziane są podwyżki cen gazu i w państwowych kolejach. Protesty opozycji, która zapowiada odrzucenie uchwalanych ustaw na drodze referendum.

- Kolejna afera związana z policją. Na jednej z policyjnych stron internetowych znalezione zostają m. in. instrukcje bicia zatrzymywanych Romów.

2007

I

- Węgry ogarnia histeria związana z ptasią gripą, Rosja czasowo zabrania importu węgierskiego drobiu.

II

- Raport powołanej przez Gyurcsány'ego specjalnej komisji, która zajmowała się jesiennymi wydarzeniami wskazuje wśród winnych policję i jej przełożonych, ale także prezydenta László Sólyoma.
- **24.II** Gyurcsány wygrywa wybory na przewodniczącego MSZP, uzyskując blisko 90% głosów.

III

- **15.III** W rocznicę Wiosny Ludów w Budapeszcie demonstruje ćwierć miliona przeciwników rządu. Drobną grupą demonstrantów związana z ugrupowaniami ekstremistycznymi wywołuje wieczorem zamieszki.
- **22.III** Gyurcsány odwiedza Moskwę, w rozmowach z Putinem dominuje temat współpracy energetycznej. Opozycja krytykuje premiera wskazując na uzależnienie od rosyjskich surowców. FIDESZ deklaruje, że przedłużenie sięgającego do Turcji gazociągu „Błękitny potok” nie jest w interesie Węgier, które 80% ropy i gazu otrzymują z Rosji.

IV

- Prasa ujawnia, że były minister spraw zagranicznych János Martonyi (FIDESZ) pisał w 1960 roku raporty dla służby bezpieczeństwa. Przedstawiał w nich opozycję emigracyjną we Francji i Niemczech. Martonyi zarejestrowany był jako TW „Marosvásárhelyi”. Pseudonim to jednocześnie węgierska nazwa obecnego rumuńskiego Tirgu Muresz - były minister pochodzi z Siedmiogrodu.
- Węgrzy po raz trzeci z rzędu przegrywają prawo do organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej. Partnerem w organizacji mieli być Chorwaci. W Budapeszcie mówi się o upokorzeniu, szczególnie wobec faktu, że prawo do organizacji imprezy dostają Polacy z Ukraińcami. Ferenc Gyurcsány przyznaje, że o porażce decydowały „względy ekonomiczne”.
- W sondażach preferencji wyborczych na FIDESZ wskazuje ponad połowa badanych, na socjalistów dwa razy mniejsza grupa.

V

- Na budapeszteńskim cmentarzu mimo obecności ochroniarzy sprofanowano grób Jánosa Kádára. Z trumny ukradziono kości, w pobliżu mogiły pojawiły się napisy obrażające Kádára. Wszystkie partie parlamentarne wyraziły swoje oburzenie.

VI

- Brutalnie pobito dziennikarkę śledczą Iren Karman, która pisała między innymi o mafii paliwowej. Śledztwo w sprawie mafii zostało wcześniej umorzone a przy tym akta utajniono aż na 85 lat.
- Seria dymisji wśród osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo kraju. Odwołany zostaje minister sprawiedliwości József Petrétai i szefowie policji. Bezpośrednią przyczyną jest gwałt, jakiego dopuściło się kilku policjantów na młodej mieszkance stolicy. Jednak to jedynie finał serii doniesień o korupcji i łamaniu regulaminów przez aparat bezpieczeństwa – także w czasie jesiennych demonstracji na ulicach Budapesztu. Serię dymisji kończy odejście szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego Węgier Lajosa Galambosa.
- Inflacja osiągnęła rekordowy poziom 8,6%.

VIII

- Początek kolejnego kryzysu w stosunkach ze Słowacją. Węgrzy krytykują dekrety Benesza. Prezydent László Sólyom czyni to w czasie prywatnej wizyty na Słowacji, co spotyka się z gwałtownymi reakcjami wśród słowackich polityków – parlament w Bratysławie potwierdza dekrety (**21.IX**). Noty dyplomatyczne pomiędzy oboma krajami. W Budapeszcie demonstracje MIÉP i Jobbik – partii nacjonalistycznych.
- Nacjoniści z Jobbik tworzą organizację paramilitarną o nazwie Gwardia Węgierska, zarówno socjaliści jak i FIDESZ protestują.

IX

- Telewizja Hír (Wiść/ Wiadomość) związana z FIDESZ, ujawnia taśmy, na których działacz socjalistów László Weissenberg domaga się dla siebie i swoich ministerialnych kolegów łapówki za „odpowiedni rozdział” funduszy unijnych.

X

- Kolejna rocznica stłumienia rewolucji 1956 roku jest okazją do demonstracji sympatyków FIDESZ oraz do wystąpień skrajnej prawicy. Nacjoniści walczą z policją, blokują też stołeczne mosty.
- Fala strajków przeciw działaniom gabinetu Gyurcsány’ego. Opozycja w ciągu dwóch dni zbiera 300 tysięcy głosów pod projektem referendum w sprawie rządowych reform.

XII

- Rząd zajmuje się projektem częściowej prywatyzacji służby zdrowia, odpowiedzialną są dalsze protesty związków zawodowych. Powszechna krytyka rządu Gyurcsány’ego za

najgorsze w regionie wyniki gospodarcze. Innym polem działania socjalistów są sprawy obyczajowe, przyjęto ustawę o tzw. związkach partnerskich.

- Węgry jako pierwsi ratyfikują traktat lizboński, wspólnymi głosami skłóconych koalicji i opozycji.
- **21.XII** Węgry wchodzą do strefy Schengen, zawieszona zostaje kontrola na granicach lądowych z krajami Unii Europejskiej.

2008

II

- Przyjęty w 2003 stały kurs forinta, który miał przybliżyć Węgry do strefy euro, został uwolniony przez bank centralny. Wciąż fatalne wyniki gospodarcze kraju: najwyższy w Unii Europejskiej deficyt budżetowy sięgający 5,7 %, i zarazem najniższy wzrost gospodarczy wynoszący 0,8 %.
- Związana z FIDESZ telewizja Hír (Wieść/ Wiadomość) ujawnia, że socjaliści kupują głosy organizacji romskich w zbliżającym się referendum.
- **28.II** Węgry decydują się przystąpić do budowy Gazociągu Południowego. Rosja będzie nim przesłać gaz do Europy Zachodniej via Turcja,. Bułgaria, Serbia i właśnie Węgry.

III

- **9.III** Odbywa się zorganizowane z inicjatywy FIDESZ referendum w sprawie wprowadzonych przez socjalistów odpłatności za studia, w sprawie usług komercyjnych w służbie zdrowia i w sprawie częściowej prywatyzacji węgierskiego zakładu ubezpieczeń społecznych. Przy ponad 50% frekwencji, więcej niż 80% Węgrów głosowało przeciw rządowi.

IV

- Wolni Demokraci zdecydowali się opuścić rząd Gyurcsány'ego (oficjalnie od **30.IV**) Rada Ministrów nie będzie miała większościowego poparcie w parlamencie. Przedmiotem sporu było wprowadzenie zmian w służbie zdrowia, socjaliści sprzeciwili się liberalizacji usług proponowanej przez demokratów.

V

- Zwierzchnik węgierskich ewangelików Gergely Pröehle przyznaje, że są dowody na współpracę przynajmniej 50 pastorów z komunistyczną służbą bezpieczeństwa. Luteranami jest około 300 tysięcy Węgrów. Na 2009 rok szykowane jest specjalne wydawnictwo poświęcone problemowi agentury w kościele ewangelickim.
- Premier Ferenc Gyurcsány odwołał wizytę na Słowacji po tym, gdy Jan Slota, lider tworzącej koalicję rządową Słowackiej Partii Narodowej, nazwał „pajacem na koniu” założyciela Węgier – króla Stefana I.

VI

- Największa inwestycja zagraniczna w historii Węgier. Mercedes zdecydował się na budowę fabryki wartej ponad 800 milionów euro.

X-XI

- Węgrzy dramatycznie odczuwają kryzys gospodarczy. Państwo jest bliskie bankructwa, spada wartość forinta, wycofują się inwestorzy. 5,3% spadku produkcji przemysłowej. Rząd ratują dotacje: 6,5 miliarda euro z „funduszy kryzysowych” UE, 12, 3 miliarda euro z MFW i 1 miliard euro z Banku Światowego.

XI

- **1.XI** Początek „wojny futbolowej” pomiędzy Węgrami a Słowacją. W zamieszkanej przez mniejszość węgierską słowackiej Dunajskiej Stredzie (Dunaszerdahely), na meczu lokalnej drużyny DAC ze Slovanem Bratysława, miejscowi kibice wspierani przez ekstremistów z całych Węgier m. in. palą słowacką flagę. Słowacka policja odpowiada wyjątkowo brutalną interwencją. Gyurcsány żąda śledztwa, minister spraw zagranicznych Kinga Göncz oskarża władze w Bratysławie o łamanie praw mniejszości narodowych. Prezydenci krajów próbują uspokajać sytuację.
- **15.XI** W Komarnie po wielomiesięcznej przerwie dwustronne spotkanie szefów rządów Węgier i Słowacji. Wspólna deklaracja przeciw ekstremizmowi. Jednak konferencja prasowa wieńcząca spotkanie przynosi wzajemne pretensje. Robert Fico oskarża największą partię opozycyjną Węgier (FIDESZ) o utrzymywanie kontaktów ze skrajną prawicą, a Gyurcsány rząd słowacki o nieprzestrzeganie praw mniejszości.

XII

- Fala strajków, przede wszystkim w portach lotniczych (od **10.XII**) i na kolei (**15.XII** stanęły wszystkie pociągi dalekobieżne). Żądania podwyżek w przypadku kolejarzy i wstrzymania restrukturyzacji w przypadku personelu lotniczego.
- Dalszy ciąg konfliktu Bratysława-Budapeszt. Fico odmawia pomocy finansowej szkolnictwu węgierskiemu i powołania pełnomocnika ds. mniejszości. Krytyka ze strony Węgier. Jednocześnie Gyurcsány odwiedza Serbię (**22.XII**) gdzie mówi o dobrym traktowaniu Węgrów w Wojwodinie i - mimo uznania przez Madziarów Kosowa - prowadzi z Tadićem „przyjacielskie” rozmowy.
- **17.XII** Sąd nakazuje rozwiązanie Gwardii Węgierskiej.

2009

I

- Węgry dotknięte kryzysem gazowym. FIDESZ domaga się dywersyfikacji dostaw gazu, rząd proponuje Unii Europejskiej wspólne wystąpienie o odszkodowania do Rosji i Ukrainy.

II

- **1.II** Gyurcsány proponuje zmniejszenie liczby posłów w parlamencie do 199.

- **3.II** Goszczący w Budapeszcie Traian Băsescu zapowiada, że Rumunia nie zgodzi się na autonomię Węgrów. Prezydent Sólyom zapowiada wsparcie Węgier dla dążeń autonomicznych w Kraju Szeklerów.
- **26.II** Powstała partia polityczna Polityka Może Być Inna! (węg. Lehet Más a Politika!, LMP). Ugrupowanie zostało powołane do życia na bazie niewielkiego ruchu społecznego. Opowiada się za ochroną środowiska oraz zrównoważonym rozwojem, walką z korupcją, większą partycypacją społeczeństwa w decyzjach politycznych, odrzucając – jej zdaniem – przestarzały i nieadekwatny podział na lewicę (socjalistów i liberalów) oraz prawicę (Fidesz). Liderami partii są: András Schiffer i Bernadett Szél. Ugrupowanie należy do Europejskiej Partii Zielonych.

IV

- **14.IV** Parlament przegłosował tzw. konstruktywne wotum nieufności, pozbawiając władzy Gyurcsányego. Nowy premier Gordon Bajnai został szybko okrzyknięty przez media „klonem Gyurcsányego”. Choć nie był on członkiem partii socjalistycznej, to stanął na czele mniejszościowego rządu socjalistów – partii z rekordowo niskim 10 proc. poparciem społecznym.

VI

- **07.VI** Wybory do Parlamentu Europejskiego VII kadencji na Węgrzech. Zgodnie z postanowieniami traktatu nicejskiego w ich wyniku zostało wybranych 22 deputowanych (w miejsce dotychczasowych 24). Wybory zakończyły się zwycięstwem opozycyjnej centroprawicy skupionej wokół Fideszu (Fidesz i KDNP - 14 mandatów (56,4 % głosów), Węgierska Partia Socjalistyczna – 4 (17,4%), Ruch na rzecz Lepszych Węgier – 3 (14,8%), Węgierskie Forum Demokratyczne – 1 (5,3%)).
- **27.VI** Politycy z całej Europy upamiętnili otwarcie węgiersko-austriackiej granicy dla uciekinierów z NRD. Decyzja Budapesztu sprzed 20 laty przyspieszyła upadek "Żelaznej Kurtyny". Prezydent Niemiec Horst Köhler przypomniał słowa kanclerza Helmuta Kohla, który w grudniu 1989 roku oświadczył w Budapeszcie: "Węgierska solidarność i pomoc pozostanie dla nas, Niemców, niezapomniana".

2010

IV

- **11 i 25.IV** Wybory parlamentarne. Po dwóch kadencjach MSZP (od 2002 do 2010 roku) zwyciężyła prawicowa partia Fidesz. Koalicja Fidesz-KDNP uzyskała większość w Zgromadzeniu Krajowym 263 mandatów (konstytucyjna większość 2/3 wynosi 258), wygrywając we wszystkich okręgach jednomandatowych w pierwszej i w drugiej turze, Węgierska Partia Socjalistyczna – 59, Jobbik – 47, a LMP – 16.

V

- **29.V** Rozpoczął działalność drugi rząd Viktora Orbána.

VI

- **23.VI** premier Viktor Orbán ogłosił Pála Schmitta kandydatem Fideszu na urząd prezydenta Węgier w pośrednich wyborach prezydenckich. Poparła go także sojusznicza Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Ludowa.

- **29.VI** Zgromadzenie Narodowe wybrało Pála Schmitta na stanowisko prezydenta, W głosowaniu uzyskał 263 głosy, jego konkurent András Balogh – 59.

VII

- Wprowadzono podatek bankowy. Jego wysokość – 0,53% aktywów – była wyższa niż w Unii, dodatkowo był to podatek progresywny, dużo słabiej obciążający mniejsze podmioty. Został uchwalony ogromną większością głosów w parlamencie (301 za, 12 przeciw). Był bardzo skuteczny – dochody państwa w 2012 r. sięgnęły 1,65% PKB.

VIII

- **6.VIII** Pál Schmitt objął stanowiska prezydenta po zakończeniu kadencji László Sólyoma.

X

- **3.X** Wybory samorządowe, szóste wybory lokalne na Węgrzech od czasu upadku komunizmu. We wszystkich 19 komitatach wybory wygrał Fidesz, podobnie jak w prawie wszystkich większych miastach, w stolicy Budapeszcie i większości jego dzielnic (spośród 23 dzielnic uzyskali 19 stanowisk burmistrzów). Socjaliści zdołali jedynie odnieść sukces w tradycyjnie lewicowym Szegedynie. Jobbik uzyskał dobry wynik w północnowschodnich regionach Węgier, wygrywając m.in. w Tiszavasvári, gdzie kandydat Jobbiku Erik Fülöp został burmistrzem. Frekwencja wyniosła 46,67% – o siedem punktów mniej niż w 2006 roku. Fidesz uzyskał 596 z 649 stanowisk burmistrzów i przewodniczących rad gmin, największa opozycyjna siła Węgierska Partia Socjalistyczna – 49 a Ruch na rzecz Lepszych Węgier - 3. Na partię Viktora Orbana padło 58% głosów, na niezależnych kandydatów – 17%, na socjalistów – 11%, na Jobbik - 5%, zaś na ugrupowanie Polityka Może Być Inna (LMP) – 1,3%.
- **25.X** Przyjęto Ustawę o nacjonalizacji emerytur. Rządowi zależy bowiem, by składki i wszelkie aktywa OFE trafiły do budżetu (mowa o ponad 14,6 mld USD), by zmniejszyć deficyt budżetowy (do końca przyszłego roku ma on spaść poniżej 3 proc. PKB) i największy w regionie dług publiczny, który w tym roku ma wynieść 78,9 proc. PKB. Swoje zaniepokojenie wyraziła m.in. Komisja Europejska.
- **X** Orbán wprowadził tzw. podatek kryzysowy dla zagranicznych firm działających na węgierskim rynku. Objął on trzy sektory: energetyczny, telekomunikacyjny i handel detaliczny, które są zdominowane przez firmy niemieckie i austriackie. Ten swoisty haracz miał załatać dziurę w budżecie. Opodatkowane, zagraniczne firmy interweniowały w Brukseli.

XI

- Protesty w Budapeszcie 10 tysięcy osób. Uczestnicy manifestacji żądali zmiany polityki rządu - sprawiedliwego rozłożenia podatków, zaprzestania zwolnień z pracy z powodów politycznych, przywrócenia kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i powrotu pluralistycznych mediów. Komentując nacjonalizację funduszy emerytalnych szef lewicy Attila Mesterhazy określił posunięcia rządu jako "niehumanitarne" godzące w 3 miliony Węgrów.
- Rząd uchwalił *Ustawę "O podwójnym obywatelstwie dla Węgrów na obczyźnie"*.

XII

- **21.XII** Uchwalona Ustawa “O usługach medialnych i środkach masowego przekazu”. Wszystkie media państwowe i prywatne, telewizja, radio, drukowane środki masowego przekazu i portale internetowe, podlegają teraz Węgierskiemu Narodowemu Urzędowi ds. Mediów i Telekomunikacji (NMHH), członkowie którego mianowani są przez parlament. Krytycy twierdzą, że ta ustawa znacznie ograniczy wolność prasy i stanowi bezpośrednie zagrożenie dla demokracji.
- **XII** Węgierski parlament zatwierdził nacjonalizację funduszy emerytalnych. Tym razem Unia Europejska zaakceptowała zmianę, jednakże zrobiła to bardzo niechętnie.
- Państwo przyjęło strategię „unaradawiania energii”, odkupiono od Rosjan 21% udziałów w narodowym koncernie naftowym MOL, później przejęto magazyny, systemy dystrybucyjne i rosyjskie kontrakty gazowe od niemieckiego E.ON. Państwo wykupiło także dostawców mediów, tworząc jeden krajowy koncern multienergetyczny.
- Powstało wiele nowych (szczególnie na internetowych portalach społecznych) inicjatyw społecznych m.in. ruch Milion za Wolność Węgierskiej Prasy (Egymillióan a Magyar Sajtószabadságért, Milla) Partia “Czwartej Republiki” (Negyedik Köztársaságot Párt, 4K), Szolidaritás (nazwa ma nawiązywać do polskiej “Solidarności”), jego głównym celem jest zmiana obecnego rządu.

2011

I

- **1.I** Węgrzy objęli rotacyjną prezydencję w Radzie UE.
- **1.I.** Zaczął obowiązywać podatek liniowy od osób fizycznych w wysokości 16%, który zastąpił dotychczasowe progi podatkowe 18%, 26% i 32%, a a 16-procentowy podatek dochodowy od przedsiębiorstw CIT, przekształcono w dwie stawki: 19% i obniżoną 10% dla firm o dochodzie poniżej 2 mln euro. Komisja Europejska stwierdziła, że to dramatycznie wpłynie na kondycję węgierskich finansów.
- **I** Walcząc z groźbą bankructwa opodatkowano także konsumpcję, wprowadzając wysokie podatki VAT (najwyższa w UE stawka 27%, a na towary luksusowe nawet 35%). Umożliwiło to zmniejszenie kosztów kryzysu ponoszonych przez społeczeństwo (odwrotnie niż chciał MFW).
- **I** Fidesz przygotował. ambitną strategię gospodarczą „Széll Kálmán Plan”, obejmującą m.in. narodowy plan zatrudnienia (w tym program prac publicznych) i zdecydowane zmniejszenie zadłużenia.

II

- **II** Państwo przejęło środki otwartych funduszy emerytalnych o wartości ok. 10 mld euro, co oznaczało de facto demontaż reformy z 1998 roku publiczno-prywatnego systemu emerytalnego. Środki te zostały wykorzystane na bieżące potrzeby państwa

IV

- **18 i 25.IV** Uchwalenie i podpisanie nowej konstytucji (dosłownie Ustawa Zasadnicza Węgier, Ustawa Podstawowa Węgier). Zawarto w niej odwołanie do wartości

narodowych, Korony św. Stefana oraz do wartości chrześcijańskich. Zmieniono nazwę państwa z Republika Węgierska (Magyar Köztársaság) na Węgry (Magyarország).

XI

- **XI** Informacja ministra Szijjártó o możliwości ogłoszenia bankructwa, spowodowała tąpnięcie rynków finansowych, odczuwalne w całym regionie. Kraj znalazł się na krawędzi bankructwa
- **17.XI** Rząd ogłosił natychmiastowy powrót do negocjacji z MFW, prosząc o wsparcie finansów w elastycznej linii kredytowej wielkości 15 – 20 miliardów euro. Fundusz zażądał tego, co zawsze: niewtrącania się do polityki Banku Centralnego, podwyższenia podatków osobistych, wycofania obciążeń zagranicznych przedsiębiorstw, ograniczenia systemu socjalnego.
- **25.XI** Moody's ogłosił, że węgierskie papiery skarbowe mają śmieciową wartość. Minister gospodarki György Matolcsy stwierdził: „To atak na mój kraj”, a rząd w oficjalnym komunikacie uznał wiadomość za „część ataku spekulacyjnego”, gdyż „ocena Moody's nie ma żadnych realnych podstaw”.
- **XI** Od MSZP odłączyła się Koalicja Demokratyczna (*Demokratikus Koalíció, DK*), kierowana przez byłego prezesa MSZP i premiera z lat 2004-2009 Ferenc Gyurcsányego. Lecz poziom poparcia dla niej nie przekracza progu wyborczego.

XII

- **23.XII** Parlament uchwalił Nową ordynację wyborczą, która wprowadziła natomiast szereg modyfikacji korzystnych dla najsilniejszej partii. Zmniejszona została liczba posłów w jednoizbowym Zgromadzeniu Krajowym z 386 do 199. Ustawa doprecyzowała także przepisy nowej konstytucji, które przyznały obywatelom Węgier zamieszkującym za granicą prawa wyborcze.
- Przyjęta ustawa, zmierzająca do poddania banku kontroli parlamentu, gdzie większość ma Fidesz. Nowa ustawa o Narodowym Banku Węgier (NBW) wprowadza stanowisko trzeciego wiceprezesa, który ma być mianowany przez premiera, a nie jak dotąd przez szefa NBW.
- Rząd zmienił ustawę o Kościołach i z ponad 300 organizacji, które posiadały specjalne przywileje (np. zwolnienie z podatków) i dotacje rządowe, zostało jedynie 14. Zlikwidowało to tzw. kościoły biznesowe, których głównym zadaniem było pozyskanie państwowych dotacji i korzystanie z ulg.
- **XII** Rząd porozumiał się z bankami, by kredytobiorcy mogli obsługiwać zadłużenie po niższych kursach franka, dwie trzecie kosztów tej operacji banki wzięły na siebie, resztę dołożył rząd. Z różnych form pomocy skorzystało prawie pół miliona osób.

2012

I

- **1.I** Weszła w życie nowa Konstytucja, zastępując Konstytucję Republiki Węgierskiej z 1949 roku.
- **1.I** Weszła w życie ustawa, na mocy której w kraju obowiązywać będzie podatek VAT wynoszący 27 proc.
- **2.I** odbyła się największa dotychczas demonstracja przeciwko rządowi Orbána (około 30 tysięcy protestujących).
- **06.I** UE jest zaniepokojona ograniczeniem niezależności Węgierskiego Banku Centralnego. Komisja Europejska roztrzyga o zastosowaniu wobec Węgier ewentualnych sankcji.
- **11.I** Węgierski portal informacyjny hvg.hu opublikował artykuł, w którym twierdził, że materiał, który wynosi około 180 z 215 stron pracy doktorskiej Pála Schmitta, został ściągany z rękopisu bułgarskiego sportowca Nikołaja Georgiewa.
- **17.I** Komisja Europejska rozpoczyna postępowanie sądowe przeciwko Węgrom. Procedury dotyczą prawa węgierskiego banku centralnego, wieku emerytalnego dla sędziów i prokuratorów oraz niezależności urzędu ochrony danych.
- **18.I** O ochronę demokracji na Węgrzech apelował podczas gorącej debaty w Parlamencie Europejskim szef Komisji Europejskiej José Manuel Barroso.
- **21.I** W Budapeszcie odbyła się ogromna manifestacja poparcia dla rządu Viktora Orbána pod nazwą "Marsz Pokoju dla Węgier", prosząc od Unii Europejskiej bezstronnego traktowania Węgier.
- **29.I** Po rezygnacji Andrása Schiffera, Benedek Jávor zostaje mianowany liderem grupy parlamentarnej Polityka Może Być Inna (LMP).

II

- **II** W związku z krytyką, parlament węgierski zwiększył liczbę oficjalnych wyznań do 32. Radzie Europy nadal nie spodobało się jednak, że rząd odrzucił 66 wniosków innych wspólnot wyznaniowych. Zdaniem Rady Europy nowa ustawa "ogranicza swobody religijne" i jest wyrazem braku tolerancji.
- **II** Komisja Europejska zdecydowała się na bezprecedensowy krok – zarekomendowała Radzie zamrożenie Węgrom pół miliarda euro środków z funduszu spójności. Byłby to pierwszy przypadek tak drastycznych sankcji, jednak nie doszły one do skutku. Rząd węgierski tak zmobilizowało to do walki z deficytem budżetowym, że w efekcie wyszedł spod nadzoru Komisji już w czerwcu 2013 r.

III

- **29.III** Uniwersytet Medyczny im. Semmelweisa (SOTE) pozbawił Pála Schmitta stopnia doktora.

IV

- **2.IV** Pál Schmitt podał się do dymisji w związku ze sprawą plagiatu swojej pracy doktorskiej. Zgodnie z konstytucją, obowiązki szefa państwa przejął László Kövér, przewodniczący Zgromadzenia Narodowego.
- **16.IV** János Áder wyznaczony przez premiera Viktora Orbána, a następnie zatwierdzony przez klub parlamentarny Fideszu, kandydatem na urząd nowego prezydenta.

V

- **2.V** János Áder został wybrany na ten urząd przez Zgromadzenie Narodowe. Był jedynym kandydatem, uzyskując poparcie 262 ze 386 deputowanych. 40 deputowanych opozycyjnej partii Jobbik zagłosowało przeciwko jego kandydaturze, podczas gdy deputowani pozostałych dwóch partii opozycyjnych, Węgierskiej Partii Socjalistycznej i stronnictwa Polityka Może Być Inna, zbojkotowali głosowanie.
- **10.V** János Áder rozpoczął urzędowanie.

VIII

- **10-12.VIII** Blisko 250 tys. osób zebrało się w okolicach Bugac na czwartym festiwalu Kurultaj, to spotkanie plemion i ludów, którym bliska jest tradycji turanizmu (pogląd, że Węgrzy są potomkami plemion turańskich). Márton Gyöngyösi, wiceprezes ugrupowania Jobbik, podkreślił, że poszukiwania sprzymierzeńców w Azji jest jedynie próbą zrekompensowania izolacji dyplomatycznej, w której znalazł się węgierski naród dziś w Europie. Sándor Leszák, wiceprezes Fideszu przywitał szefów plemion w parlamencie, a rząd przyznał im subwencję w wysokości 70 mln forintów (czyli nieco ponad 251 tys. euro) na organizację tego wydarzenia.

X

- **X** Po pojawieniu się w mediach spekulacji o warunkach, na jakich MFW miałby udzielić kredytu Węgrom (niepotwierdzonych przez MFW), rząd przeprowadził kampanię pod hasłem „Nie ulegniemy MFW!”

XI

- **XI** Wprowadzone zostały poprawki dotyczące kampanii wyborczej. Według nowych zasad będzie ona przeprowadzana 50 dni przed wyborami. Cisza wyborcza została wydłużona do 8 dni.

2013

I

- Wprowadzono kolejny podatek bankowy – obejmujący transakcje gotówkowe i transferowe, w wysokości 0,2% – 0,3% transakcji. Przynosi on do budżetu blisko 1% PKB. Narzuty i ogólne pogorszenie opłacalności były kosztowne dla banków, sam Raiffeisen oceniał straty na „najtrudniejszym swoim rynku” jako „katastrofalne” – oceniając je na 700 milionów euro.
- Węgierski urząd energetyczny na polecenie ministerstwa rozwoju narodowego zarządził 10-procentową obniżkę cen gazu, energii elektrycznej i centralnego ogrzewania w handlu detalicznym. Zmianom nie zapobiegł nawet wyrok sądu,

unieważniający decyzję rządu. Nałożenie podatków i przymusowe obniżki cen uderzyły w dominujące na rynku koncerny niemieckie: RWE, E.ON i EnBW i francuskie: EDF i GDF Suez.

II

- **II** Rząd przeprowadził emisję obligacji nominowanych w dolarach o wartości 3,25 mld dol. Dzięki temu zebrał środki na spłatę ostatniej raty pożyczki z MFW.

III

- **8.III** Przewodniczący Komisji Europejskiej Jose Manuel Barroso oraz przewodniczący Rady Europy Thorbjorn Jagland wezwali Orbana do odłożenia zmian, aby mogły one zostać zbadane przez Komisję Wenecką. Minister spraw zagranicznych János Martonyi wyraził gotowość do dyskusji na temat wprowadzonych zmian.
- **11.III** Węgierskie Zgromadzenie Krajowe po raz czwarty znowelizowało obowiązującą od 1 stycznia 2012 roku konstytucję. Pakiet zmian wywołał kolejną falę protestów wobec rządów Viktora Orbána. Krytyka dotyczy treści poszczególnych poprawek oraz sposobu ich wprowadzenia.
- **14.III** Przeciw kontrowersyjnej nowelizacji konstytucji protestują tysiące Węgrów. Były premier, szef nowego ugrupowania opozycyjnego "Razem 2014" Gordon Bajnai wezwał prezydenta Adera do ustąpienia.
- **III** Kadencja prezesa Węgierskiego Banku Narodowego Andrása Simora (wchodził z rządem w konflikty z powodu utrzymywania wysokich stóp procentowych, co podnosiło koszt obsługi długu i osłabiało tempo rozwoju gospodarki) dobiegła końca. Jego miejsce zajął György Matolcsy, dotychczasowy minister gospodarki i twórca "nieortodoksyjnej" polityki gospodarczej rządu. Z tego czasu Bank centralny zaczął spełniać funkcję motoru gospodarki.

IV

- **IV** Ogłoszono Program dla wzrostu, wzorowany na Bank of England, kierując środki do gospodarki, udostępniając bankom po zerowym koszcie celowe kredyty przeznaczone dla przedsiębiorstw, które otrzymywały je poniżej 2,5% rocznego oprocentowania.

VII

- Od **1.VII** Węgry pełnią roczne przewodnictwo w Grupie Wyszehradzkiej.
- **VII** György Matolcsy poinformował, że Węgry chcą zamknąć przedstawicielstwo MFW w Budapeszcie. W liście do szefowej MFW, Christine Lagarde, Matolcsy podziękował za "cenne wsparcie" i pomoc przekazaną Węgrom, gdy kraj znajdował się na skraju bankructwa.
- **VII** Przeprowadzenie przez komisję wolności obywatelskich (ale nie parlament) tzw. „raportu Tavares”. Nakazywał on cofnięcie większości zapisów z konstytucji oraz stworzenie nowego „mechanizmu kopenhaskiego”, nadzorującego państwa członkowskie pod względem przestrzegania podstawowych wartości unijnych, a nawet powołanie stałej misji OBWE, monitorującej przebieg wyborów. Budapeszt

wyraził głębokie zdumienie zachowaniem członków Parlamentu Europejskiego, uznając że Unia Europejska wchodzi na bardzo niebezpieczną drogę, która nie respektuje traktatów.

- **15.VII** Rząd przeprowadził operację szokową na rynku papierosowym. Wprowadzono monopol państwa na sprzedaży detalicznej wyrobów tytoniowych. Tak zwane narodowe sklepy tytoniowe stały jedynym miejscem na Węgrzech, gdzie można kupić papierosy. Liczbę punktów sprzedaży zredukowano z 42 do 5 tysięcy. Orbán otrzymał za swoją restrykcyjną politykę nagrodę Światowego dnia bez Papierosa.

VIII

- **12.VIII** Węgry spłaciły resztę swego zadłużenia wobec MFW, prawie 721 milionów euro (choć harmonogram zakładał spłatę do października 2014 r.), i zamknęły jego przedstawicielstwo w Budapeszcie.
- **VIII** Narodowa Agencja Rozwoju, odpowiedzialna za rozdzielanie funduszy europejskich, została podporządkowana Kancelarii Premiera, a na jej czele stanął János Lázár.

XII

- **XII** Deputowani rządzącej partii zatwierdzili poprawkę do konstytucji uznającą opozycyjną Węgierską Partię Socjalistyczną (MSZP) za "organizację przestępczą", która ponosi pełną odpowiedzialność "za zbrodnie reżimu komunistycznego" w tym kraju, co może być wstępem do delegalizacji socjalistów. Za granicą takie działania wywołują zaniepokojenie. Była amerykańska sekretarz stanu Hillary Clinton wysłała do Orbána list, szczególnie prosząc o poszanowanie niezależności wymiaru sprawiedliwości, wolności prasy i przejrzystości rządów.

2014

I

- **14.I** Utworzono Jedność (węg. Összefogás) – sojusz opozycyjnych węgierskich partii politycznych. Sojusz został zawarty przez ruch wyborczy byłego premiera Gordona Bajnającego "Razem 2014", Węgierską Partię Socjalistyczną, Koalicję Demokratyczną, Węgierską Partię Liberalną i Dialog dla Węgier. Alians powstał aby zwiększyć szanse ugrupowań opozycyjnych na zwycięstwo w wyborach parlamentarnych w 2014r. Kandydatem sojuszu na premiera jest lider Partii Socjalistycznej Attila Mesterházy.
- **14.I** Podpisano porozumienie z Rosatomem o budowie dwóch nowych bloków (dodatkowe 2,2 tysiąca megawat) elektrowni jądrowej Paks, zaspokajającej dzisiaj 40% węgierskich potrzeb.

III

- **10.III** Węgry i Rosja zawarły umowę o przyznaniu Węgrom przez rosyjskie banki 10 mld euro kredytu, który ma pokryć 80% kosztów inwestycji, na rozbudowę Paks. Węgry zabiegają też o korzystne warunki nowego kontraktu na dostawy rosyjskiego gazu.

IV

- **6.IV** Pierwsze wybory parlamentarne po wprowadzeniu nowej Konstytucji Węgier w 2011 r. oraz po zmianie ordynacji wyborczej. Wybranych zostało 199 parlamentarzystów. Fidesz ponownie zwyciężył. Prawicowa koalicja uzyskała większość 2/3 w parlamencie. (Fidesz-KDNP – poparcie 44,87%, mandaty – 133; MSZP-Együtt-DK-PM-MLP (Összefogás) – 25,57%, 38; Jobbik – 20,22%, 23; LMP – 5,34%, 5).
- **6.IV** Rozwiązania sojuszu Jedność (Összefogás).

V

- **05.V** Spotkanie Donalda Tuska z Orbánem . Premierzy rozmawiali o kwestiach bezpieczeństwa energetycznego, w tym o projekcie Unii Energetycznej, planach na przyszłość w relacjach bilateralnych oraz współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej.
- **10.V** Orbán zaapelował do Ukrainy o rozszerzenie praw mniejszości węgierskiej w obwodzie zakarpackim. Wezwał rząd w Kijowie do uznania dla niej prawa do posiadania także obywatelstwa węgierskiego oraz zagwarantowania „pełni praw kolektywnych”.
- **14.V** W Budapeszcie odbyło się spotkanie Orbána z prezesem Gazpromu Aleksiejem Millerem, na którym wspólnie zapowiedzieli oni przyspieszenie w realizacji węgierskiego odcinka South Stream. Także rząd Orbána jako jeden z pierwszych wycofał poparcie dla budowy konkurencyjnego gazociągu Nabucco.
- **15.V** Orbán powtórzył swoją deklarację wobec Ukrainy podczas spotkania premierów Grupy Wyszehradzkiej w Bratysławie, wyrażając przy tym wątpliwości dotyczące demokratycznego kursu władz w Kijowie i przestrzegania praw mniejszości na Ukrainie.

VI

- **6.VI** Rozpoczął działalność trzeci rząd Viktora Orbána.
- Wprowadzono podatek od dochodów reklamowych – progresywny, do wysokości 40% przychodów z reklamy. Wysoko obciążono największych graczy. Najciężej odczuł to niemiecki RTL oraz Bertelsmann. Po sprzeciwie Komisji Europejskiej podatek został obniżony z 50% do 5,3% i ma charakter liniowy, a nie progresywny.

X

- **12.X** Partia Fidesz zdominowała wybory samorządowe, zdobywając stanowiska burmistrzów 22 z 23 największych węgierskich miast. Reelekcję zapewnił sobie reprezentujący Fidesz dotychczasowy burmistrz Budapesztu Istvan Tarlos, który uzyskał 49 proc. głosów. Fidesz uzyskał także 20 mandatów w 33-osobowej stołecznej radzie miejskiej.
- **18.X** Stany Zjednoczone zakazały wjazdu na swoje terytorium wysokim rangą urzędnikom Węgier.

- **25.X** Węgierski operator postanowił wstrzymać dostawy gazu na Ukrainę. Rząd Orbana tłumaczył zawieszenie dostaw gazu na Ukrainę koniecznością uzupełnienia własnych zapasów tego surowca, zgodnie z zaleceniami Brukseli.
- **30.X** Stan węgierskich finansów publicznych wyraźnie się pogarsza. Rząd wprowadza nowe stawki podatkowe na coraz więcej grup produktów – m.in. na kosmetyki czy papier biurowy. Zapowiedział też specjalny podatek od wielkopowierzchniowych obiektów handlowych i podatek przesyłu danych w sieci. Oburzeni Węgrzy ruszyli na ulice. Zorganizowana w Budapeszcie demonstracja była największą od 2010 roku. Brało w niej udział 35 tys. osób. Protestowano też w Peczu i Debreczynie.
- **31.X** Orban wycofał się z kontrowersyjnego pomysłu na opodatkowanie ruchu sieciowego.

XI

- **XI** Protesty na Węgrzech. Demonstranci żądali m.in. dymisji premiera, oskarżając go o tolerowanie korupcji wśród swych urzędników. Bezpośrednim powodem protestu było oskarżenie o korupcję, które wysunęły USA wobec sześciu węgierskich funkcjonariuszy państwowych. Orban oświadczył, że nie zwolni żadnego ze swoich wysokich urzędników, ponieważ nie chce tworzyć precedensów.
- **XI** Wprowadzeniem ustawy, która automatycznie przewalutowała kredyty na forinty po stałym kursie. Operację przeprowadzono przed gwałtownym załamaniem kursu franka w 2015 r., po którym Orbán chodził w glorii zwycięzcy. Swoimi działaniami rząd nie pozwolił, by aktywna grupa społeczna zbankrutowała.

XII

- **16.XII** Demonstranci blokowali drogi dojazdowe i główne ulice Budapesztu. W całym kraju były 43 takie blokady.
- **XII** Rząd wprowadził zakaz handlu w niedziele. W praktyce był to cios w zagraniczne sieci handlowe, jak Tesco, Spar, Auchan czy Aldi. Zakaz obejmuje sklepy o powierzchni powyżej 200 m², ale nie ogranicza małych węgierskich sklepów.
- Reformy po kryzysowym osłabieniu gospodarki, dość szybko przywróciły rozwój gospodarczy – już w 2014 r. Węgry z 3,6% wzrostem PKB stały się jednym z liderów Unii. Osiągnęły też bardzo dobre wyniki od strony finansów gospodarki.

2015

I

- **12.I** Po kilkumiesięcznej przerwie Węgry wznowiły dostawy gazu na Ukrainę.

II

- **II** Rozwiązując konflikt z Unią, zawarto. porozumienie z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, w którym rząd zobowiązuje się do nie przejmowania kluczowych banków, ale w zamian oczekuje zwiększenia kredytowania rozwoju gospodarki.

- **17.II** Do Budapesztu przyleciał rosyjski prezydent Władimir Putin. Na Węgrzech wywołało to kontrowersję, zwłaszcza, że większość mieszkańców sprzeciwia się sojuszowi z Rosją i chce ponownego otwarcia na Zachód. Kilka tysięcy osób wyszło na ulice Budapesztu.

V

- **8.V** Rząd Węgier, w ramach programu „narodowych konsultacji na temat imigracji i terroryzmu”, rozesłał 8 milionów kwestionariuszy do wszystkich pełnoletnich obywateli Węgier. Zawierają one 12 pytań, dotyczących m.in. zaostrzenia przepisów migracyjnych i wprowadzenia obowiązku pokrycia przez imigrantów kosztów pobytu na Węgrzech. Kwestionariusz został ostro skrytykowany przez UNHCR i wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Fransa Timmermansa. Koszt konsultacji szacowany jest na miliard forintów (13 mln zł).

VIII

- **30.VIII** Na granicy z Serbią zakończono budowę ogrodzenia przeciw imigrantom. Bariera powstała na liczącej 175 km granicy z Serbią, a składa się z trzech linii zasieków z drutu kolczastego. Ma ona powstrzymywać imigrantów przed nielegalnym wkroczeniem do strefy Schengen.

IX

- **08.IX** Winą za kryzys migracyjny Orban obarcza Niemcy i Austrię, dlatego domaga się, by państwa te natychmiast znów zamknęły swoje granice i jasno powiedziały, że nie będą już przyjmować żadnych uchodźców.
- **21.IX** Węgierski parlament uchwalił ustawę upoważniającą rząd do wysłania wojska z nieśmiertelnością bronią do ochrony granic. Armia miałaby pomagać w radzeniu sobie z napływem migrantów.
- **15.IX** Zaczęły obowiązywać zaostrzone przepisy dotyczące przekraczania granicy. Oprócz kar dla osób nielegalnie przekraczających granicę - ostrzejszych, jeśli osoby te są uzbrojone lub jeśli zniszczą budowane na granicy ogrodzenie - zwiększono również kary dla przemytników ludzi.

2016

I

- **21.I** Węgierskie Ministerstwa Administracji Publicznej i Sprawiedliwości poinformowało, że kraj wydał w zeszłym roku 200 milionów euro na działanie związane z kryzysem migracyjnym.
- Rząd obniża stawkę podatku bankowego – z 0,53% do 0,31% sumy bilansowej, jednak stawia warunek zwiększenia akcji kredytowej dla przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich.

II

- **8.II** Premierzy Polski i Węgier Beata Szydło i Viktor Orban zapowiedzieli umacnianie współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej. Ich rozmowy dotyczyły m.in. postulatów W. Brytanii i wspólnego porozumienia V4 w tej sprawie, a także kryzysu migracyjnego.

- **13.II** Antyrządowy protest przeciwko reformie szkolnictwa. Tysiące uczniów, rodziców i nauczycieli zgromadziły się przed parlamentem w Budapeszcie, protestując przeciwko odebraniu szkołom autonomii w nauczaniu i wprowadzeniu do programu treści ideologicznych. Rząd w reakcji na te wystąpienia zdymisjonował sekretarza stanu ds. oświaty oraz rozpoczął negocjacje z nauczycielami.
- **17.II** Wizyta Orbána w Moskwie. Prezydent Władimir Putin podtrzymał zaangażowanie w rozbudowę węgierskiej elektrowni jądrowej w Paks, strony potwierdziły zawarcie uzgodnionego w ub.r. przedłużenia kontraktu na dostawy gazu na Węgry do roku 2019.
- **28.II** Orbán wygłosił w Budapeszcie swoje coroczne przemówienie (raport o stanie państwa), podsumowujące rok 2015.

III

- **7.III** Węgierskie ministerstwo spraw wewnętrznych zaproponowało zaostrezenie przepisów dotyczących uchodźców, w tym ograniczenie świadczeń socjalnych dla osób ubiegających się azyl.

IV

- **15.IV** Viktor Orbán przedstawił w Lizbonie dziesięciopunktowy plan ochrony granic zewnętrznych Unii Europejskiej oraz swobody poruszania się w UE – „Schengen 2.0”.

Łukasz Wróblewski – rocznik VIII, Franciszek Rapacki – rocznik X, Tetiana Wezyr 2016.